

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovcu, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za in serate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

MIR

Glasiilo koroških Slovencev

Leto XXVI.

V Celovcu, 21. decembra 1907.

Štev. 53.

Današnja številka obsega 8 strani.

Za časnik.

Bliža se božični čas! Ljudje si voščijo v tem času vse mogoče, in seveda bo tudi „Mir“ prišel s svojimi voščili, a ne še danes, pač pa prihodnjič. Vse se veseli tega svetega časa: otroci, posli, le gospodar se ga nekoliko boji: treba je plačati ljudi, in bogve, ali bo možna tako polna, da bo seglo, ko si jo moral morebiti že v davkariji in prodajalni na vse strani mečkati, da si spravil potrebno ven! Plačevati ni nikdar prijetna stvar, in vendar pride za tvojimi posli, za trgovcem, za davkarijo, za črevljarjem, za kovačem, za krojačem, za ptičicami, ki jih krmiš po zimi, da ti bodo po letu pobirale mrčes, pride še nekdo: stari hišni prijatelj „Mir“!

Nobena krščanska hiša bi v sedanji dobi ne smela biti brez krščanskega časnika! Vsaj bi moral vsakateri gospodar biti poučen o raznih dogodkih v državi, v deželi, v občini, o narodu, o katoliški cerkvi. Zato nam je Bog dal pamet, da se je človek poslužil, ne pa da bi človek kakor vol stal pri koritu in le žrl in prežvekal, kar so mu pravili liberalci. Vsakateri gospodar, ki kaj drži na svojo čast, se mora izobraževati, se mora poučevati, in zato mu je treba dobrega časnika, zato naj naroči „Mir“!

Noben gospodar naj bi ne bil brez „Mira“. Za vojsko imamo svoje vojake. Nekdaj jih ni bilo dosti, zato so ljudje tako nezno trpeli po turških napadih. Turek bi tudi danes še prišel ropat, ali naši vojaki bi mu posvetili tako pod nos, da bi prišel ob svoje brke, in zato se veselimo miru. Življenje je tudi boj; boj z drugimi narodi, boj z drugimi stanovmi, posebno boj krščanskega dela in krščanskega delavca zoper židovski kapitalizem, zoper kapitalistični liberalizem in njegovega obupanega otroka: socialdemokracijo. V tem boju potrebuje krščansko ljudstvo orožje: to orožje je dober časnik. Z dobrimi časniki bomo zabranili, da se ljudem ne bo nalagalo krivičnih davkov, z dobrimi časniki bomo dosegli, da se bo dobilo dobrih postav za kmeta, za delavca, za vsakega poštenega člo-

veka. Ne tožimo le o slabih časih, branimo se, branimo se z dobrimi časniki in naročimo jih!

Kadar se nam slabo godi, iščemo si prijatelja, ki bi mu mogli svoje skrbi potožiti, in če smo mu jih potožili, postane nam lažje. Če se kje kaj hudega godi, idi potožit svojemu časniku. Svoje grehe seveda ne, o tistih bodi tiho in povej jih le v spovedi, a o tujih grehah pa je dobro, da človek ne molči, treba se je zglasiti in jih odpraviti.

Kdor je bil na pr. pri vojaki, ve, kako včasih trpi vojak po predpostavljanih. In vendar se ne more pritožiti, ker potem bi trpel desetkrat več. Podobne razmere se najdejo dostikrat drugod, na pr. v tovarnah, v uradih. Spominjamo se, da je na Koroškem nekje bil pred leti sodnik, ki je čudne reči uganjal, in nikdo mu ni mogel blizu. Prijeli so ga časniki in mož je moral iz službe. Ali drug zgled: Krščanski socialci v Celovcu so imeli dosti pravd z nasprotniki, in ker so mislili, da se jim ni dala pravica, nastopali so tako ostro v svojih časnikih, da so se razmere zboljšale. Tudi mi smo imeli svoje pravde, in tudi mi smo o tem poročali javnosti, javna sodba, ali obsodba pa dosti bolj boli, kakor obsodba v sodnijski dvorani.

Kdo se ne spominja žalostnih razmer v celovškem glavarstvu pred nekaterimi leti, ko je neki okrajni glavar hotel v Hodišah kar 92 posestnikov naenkrat eksekvirati zaradi šolskih kazni, ki gotovo niso bile vse opravičene. Kdo se ne spominja žalostnega nastopanja tistega glavarja proti občinskemu zastopu v Škofičah? Dobri časniki so vse te reči spravili v javni razgovor, in paša je moral pobrati šila in kopita in iti v pokoj, za se in za druge.

Zato pravimo: Vsakdo, ki je morebiti zatiran in preganjan, ki je pod oblastmi, naj bi imel dober časnik, v katerem se lahko pritoži, in časnik ga bo branil.

Vsak krščanski volilec bi moral biti naročnik dobrega časnika. Vsakdo bi se moral zanimati za državni zbor, za tako važne reči, kot so pogodbe z Ogrsko, za ljudsko zavarovanje, za socialdemokratsko gibanje, za varstvo kmetskega stanu, za sedanjo draginjo, za izseljevanje v Ame-

riko in sploh za vse, kar se godi v javnosti. Kakšen je bil boj pri volitvah! Krščanska stranka in liberalna stranka ste si stali nasproti, kakor pred stoletji kristjani in Turki! Ali te potem ne zanima, kaj dela Grafenauer? Kaj delajo na Dunaju krščanske stranke, kaj delajo pa tudi nasprotne?

Zato pravimo: Kar je vojak za domovino, katero brani, kar je učitelj za mladino, ki jo drami, kar je sodnik za zatiranega, ki mu daje pravico, kar je župnik za faro, ki jo uči poštenega življenja, kar je mojster za učenca, ki ga uči, kar je prijatelj prijatelju, ki ga tolaži, vse to ti je dober časnik, ti je „Mir“! Zato pa te že zdaj opominjamo: ne pusti pri božičnih računih „Mira“ čisto na konec, ker ti sicer morebiti že zmanjka sape. Dober gospodar plača zavarovalnino zoper ogenj že pred davkom, z zavarovalnino vred bi pa naj vsaki plačal tudi naročnino za svoj dober časnik: za „Mir“!

Koroške novice.

Celovec. (Pijevo društvo.) Pijevo društvo za povzdigo krščanskih časnikov je imelo v nedeljo popoldne v „Musikvereinu“ svoj občni zbor. Prof. Skorepa iz Dunajskega Novega mesta govoril je posebno proti neveriskim zastopnikom naravoslovske vede, ki svoje prazne trditve ponujajo mladini in socialnim demokratom kot „Wissenschaft“, kot vedo. Blagajničar Morokutti je poročal, da ima to društvo na nemški Koroški že precej podružnic. Celovška podružnica ima 337 udov. Dohodkov je bilo preteklo leto 827 kron. Dunajski mestni svetnik Tomola govoril je o škodi, ki je delajo v ljudstvu slabi časniki. S časniki hujskajo socialni demokrati zoper kmeta, ker ga opisujejo kot oderuha, s časniki delajo zoper vero in trobijo v svet, da je to le privatna stvar, v časnikih napadajo naše dobrodelne zavode, samostane in društva. Proti tem časnikom se moremo le s časniki boriti. Da pa se bodo časniki brali, je treba za nje agitirati, in te agitacije se morajo udeleževati ženske in dekleta. Treba bo v društvu zasnovati poseben ženski od-

Podlistek.

V Betlehem.

Popotna črtica. — Jurij Trunk.

Oj Betlehem,
Oj štalica!

Oči vsakega vernika so ob Božiču obrnjene tja na kraj, kjer je v tihi noči Sin božji, rojen iz prečiste Device, stopil v našo dolino solz.

Božič, sveti dan, ni pravo rojstvo Kristovo, ampak le spomin na prvi in resnični Božič, ki je bil tam v Betlehemu, v mestu Davidovem.

Spomin na rojstvo Gospodovo in na Betlehem se združita, in zato gre naša duša v tem času rada na kraj, kjer stoji štalica in so bile jaslice.

Ni bil Božič, ko sem bival v Jeruzalemu, a koprnelo mi je srce, gledati kraj Kristovega rojstva, kateremu sem bil tako blizu in kamor sem se večkrat tako željno obračal.

Peš hoditi na jutrovem ni varno radi solnčarice in tudi jako težavno, vse se vozi ali jaha.

Iz Jeruzalema je cesta v Betlehem ena najboljših v sv. deželi in razume se, da sva si s prijateljem dr. M. Erlichom najela voz. Prav po jutrovo je žgalo solnce, ko sva vozila skoz dolino hinonsko mimo kolodvora navzgor v dolino refajnsko in gor proti sinji višavi na sedlo, kjer leži grški samostan Mar-Elias. Na levo in desno se razprostira zlatno žitno polje in cela pokrajina je ovita v oni omamljivi svit, ki ji da prav rajski pogled.

Koliko tisoč in zopet tisoč ljudi je pač že hodilo to pot proti temu sinjemu sedlu!

Posebna gneča je bila takrat, ko je bilo dano povelje od rimskega cesarja, naj se popiše ves svet. In med to množico, med razkošnimi bogatini, ponosnimi velikaši, je „šel tudi Jožef iz Galileje v mesto Davidovo, ki se imenuje Betlehem, da bi se dal zapisati z Marijo, svojo zaročeno ženo“. To sta bila dva preprosta popotnika, za katera se nikdo ni zmenil, in ki sta morala vsem narediti prostor. A oko Vsemogočnega je gledalo na nju z dopadenjem, zakaj Marija je nosila pod srcem onega, ki je ustvaril nebo in zemljo.

Kako si morala biti pač trudna, moja presveta mati, od dolgege pota sem iz galilejskih gora! Kako rad bi ti pomagal, pospešit tvoje korake. A upanje, da tvoje oči kmalu gledajo rojenega Zveličarja sveta, ti daje moč v trudnosti in te tolaži, da se za tebe nikdo ne zmeni na ti blaženi poti.

Na levi strani ceste se kaže studenec sv. Treh kraljev, kjer se jim je zvezda zopet prikazala, na višavi je pa že omenjeni samostan Mar-Elias. Tukaj je počival prerok Elija, ko je bežal pred hudobno Jezabelo in v bližini se kaže kraj, od koder je angel odnesel preroka Habakuka v Babilon.

Na višini je veličasten razgled nazaj na Jeruzalem, in proti jugu na naš zaželjeni cilj, na Betlehem.

Kako se razveseli srce, ko zagleda prijazno mestece sredi zelenih oljčnih gozdov in razsežnih vinogradov; v spominu se vzbudi pravo božično

veselje in živo stopi pred oči prva božična noč. Srečen kraj, ki si gledal te skrivnosti in srečne moje oči, da moreta zreti ta kraj.

Cesta se nagne navzdol mimo „lečne njive“, o kateri pripoveduje sporočilo, da je Zveličar na potovanju nekoč vprašal kmetiča, ki je na njivi sejal, kaj da seje. „Kamenje“, mu je odgovoril zaničljivo. „Kar seješ, bodeš tudi žel“, mu pravi Zveličar, in od tega časa se nahaja na njivi kamenčkom podobni sad.

Nekoliko na strani stoji posebno poslopje Tan-Tia, kjer imajo usmiljeni bratje bolnišnico. Bratje so Avstrijci, med njimi je bil tudi Slovenec brat Primisio, katerega so pa ravno na dan mojega prihoda pokopali, tako da ga nisem več dobil med živimi. Pač pa sem našel tam Korošča iz Št. Vida in brata župnika dr. Amšlna, s katerim sem se že prej seznanil. Na povratku smo tam preživeli nekaj prav prijetnih trenutkov.

Moje želje so bile, čim preje obiskati kraj Zveličarjevega rojstva.

Cesta vodi poleg groba Rahelinega, ki je v veliki časti pri Judih in mohamedancih, potem zavije nekoliko na levo.

Vse kaže, da mora prebivati tukaj priden, delaven rod, ker je vse lepo obdelano in skoraj sami vrtovi. Mesto ima, kakor vsa mesta na jutrovem, ozke, a precej snažne ulice. Večina prebivalcev nas pozdravlja, znamenje, da so kristjani. Moški in ženske so lepega rasti, čednih obrazov in nad vse prijazni. Ženske imajo prav posebno nošo, na glavi neke štule, ki so podobne kromam; pravijo, da je bila noša že ob Kristovem času ravno ta. Največji kinč Betlehemičanov je

delek. K pristopu vabil je o. Schüth S. J. Za razširjanje dobrih časnikov bo treba, da tudi Slovenci kaj sličnega ukrenemo in da pridobimo za agitacijo naše matere in ženske sploh. Brezverski liberalizem tiči le v moških, moški v ošabnosti, ženska v svojih križih ve bolj ceniti vrednost vere. Torej glejmo, da za Nemci ne zaostanemo.

Celovec. (Nevarno kratkočasje.) Nekdaj so se sankali le fantje; ko je prišla zima, vzeli so sani in hajd ven na klanec, ali ko je sneg se utrdil, da je šlo po srednjem; kakšno veselje je to bilo! Mestna gospoda zdaj prihaja otročja. Pri Celovcu so si napravili take prostore za sankanje; ves hrib se polije z vodo, da je gladka ledena pot navzdol in stari moški in ženske, mladeniči in otroci uživajo zimsko veselje. To sankanje po ledeni poti pa je nekoliko nevarno. V nedeljo popoldne se je ponesrečil mizarški učenec Volfart, zlomil si je stegno in odvedli so ga v bolnišnico.

Celovec. (Tatvina.) Po noči od nedelje na ponedeljek ukradel je nekdo natakariči pri „Kleeblattlnu“ v Celovcu zlato uro, zlate uhane, en zlat in en srebrn zapestnik ter črno jopo.

Celovec. (Volitve v komisijo za osebni dohodninski davek.) C. k. finančna direkcija v Celovcu določila je čas za volitev članov komisije za osebni dohodninski davek tako: Celovec okolica voli 1. oddelek dne 9. jan. 1908 od 3. do 4. ure, 2. oddelek od 10. do 11. ure, 3. oddelek od 9. do 10. ure istega dne. Voli se pri okrajnem glavarstvu (Steuerreferat). V tem kraju odslužili so komisijo gg. Janich Gregor v Borovljah, Pippe Heinrich v Podljubelju in namestnika Jabornik Jožef v Grabštanju ter neizogibni Krasnik Pepe v Svetnivasi. V Šmohoru bodo volitvo 10. januarja, za 1. oddelek od 9. do 10. ure, za 3. oddelek od 10. do 12. ure tudi pri okrajnem glavarstvu. Tukaj stopijo iz komisije gg. Gasser Hans, Hohenwarter Tomaž, dr. Maffei in Schluga Peter. V Velikovcu bo volitev 7. januarja; za 1. oddelek od 3. do 4. ure pop., za 2. oddelek ob 11. do 12. ure, za 3. oddelek od 9. do 11. ure. Iz komisije stopijo gg. E. Strauss v Velikovcu, Aichholzer Viktor v Guštanju, Hut Franc, Čemer Simon v Velikovcu, Randl Mat. v Dobrlivasi, Greiner in Benke v Velikovcu.

Grabštanj. (Česa nam je treba?) Česa nam je najprej treba? — tako je napisal članek, ki ga je prinesel „Korošec“. Podpisan je neki M. iz Celovca. Gosp. M. omenja v tem spisu, kaj vse imajo druge dežele, česar pri nas še pogrešamo. Tako na pr. piše: Mi vidimo kmeta združenega v raznih zadrugah za prodajo živine, v raznih eksportnih zadrugah za sadje, jajca, v mlekarskih in sirarskih zadrugah, z gospodarskimi šolami itd.“ Nadalje pravi, da imamo premalo mlekarn, posojilnice so morda zadostovale pred 10 leti, da kmet dela, kakor je delal njegov oče in prodaja po stari navadi itd.

Kos večji, kot usta.

Mi res ne vemo, kaj g. člankar hoče s tem povedati! Ali hoče vse to, kar imajo razne druge dežele, tudi pri nas vpeljati? Potem mu lahko najprej povemo, da se mu to ne bode posrečilo. Predno moremo koroški Slovenci govoriti o gospodarskih in obrtnih šolah, imeti moramo dobre

ljudske šole in ne ponemčevalnice, sicer nam tudi omenjene šole ne bodo koristile.

Mlekarn.

Kar se tiče mlekarn, gospodu M. lahko povemo, da imamo pri sedanjih razmerah zadosti mlekarn. Mlekarna je le tam mogoča, kjer je dosti pašnikov in dobrih travnikov in se mleko ne more prodajati. Vsak kmet ima rajši 10 nego 5 novcev za liter mleka.

Imamo mlekarno v Št. Jakobu v Rožu, Podkloštru in na Bistrici na Zili, kjer je primeroma še največ planinskih pašnikov in travnikov. V Kanalski dolini se prodaja mleko v Trbižu, Pontabelju in Naborjetu, v beljaški okolici v Beljaku, v celovski okolici v Celovcu. (Tukaj imajo že skoraj v vsaki večji hiši stroje za posnemanje, ter izdelujejo najboljše surovo maslo in sir, ki se bolje izplača nego dajati mleko v mlekarno.) V Rožni dolini se mleko prodaja v Borovlju in na Bistrici. V Podjurski dolini pa je tako malo travnikov in pašnikov, da niti ne morejo odpreti mlekarn v Šmihelu, čeravno je že hiša za njo postavljena, ker se ne dobi toliko mleka, da bi bilo vredno pričeti z mlekarnstvom. Po gorah pa so kmetje tako raztrošeni, da bi morali v mlekarni (naj bi jo postavili, kjer bi hoteli) plačevati najmanj po 25 novcev liter, ako bi hoteli imeti gorjansko mleko. Radovedni smo, kje hoče gosp. M. še kako mlekarno postaviti? Ako nam pove, mu bomo hvaležni; samo bi mu svetovali, da bi poprej pri kateri sodeloval, da bo vedel, kaj se pravi zadruga in mlekarno ustanavljati, koliko časa in dela in denarja je treba žrtvovati.

Posojilnice.

Enako je s posojilnicami. Tudi te zadostujejo. Gosp. dopisnik se morda spominja, kdo jih je pričel ustanavljati in kdo jih je največ ustanovil. Lahko trdimo, da v celem „konzorciju“ v Celovcu ni moža, ki bi bil vsaj eno posojilnico ali katerokoli društvo (razven v Borovljah) ustanovil. Da, nasprotno lahko rečemo, da smo imeli Korošci pred 10 leti premalo posojilnic, ali zdaj imamo vsled požrtvovalnega dela naših rodoljubov skoraj dovolj, ker v teh 10 letih, o katerih trdi gosp. M., da nič nismo napredovali, ustanovile so se posojilnice v Škofljah, v Globasnici, v Galiciji, v Kotmarivasi, v Št. Juriju na Zili, v Žabnicah, v Hodišah. Razen v Kanalski dolini skoro ni vasi, kjer bi ne bilo dve uri naokrog slovenske posojilnice. Posojilnic imamo torej zadosti. Samo skrbeti bo še treba, da se jih bodo Slovenci bolj oklepali. Koliko je Slovencev, celo takih, ki se štejejo kot narodni, pa imajo svoj kapital ali dolg v celovski nemški posojilnici.

Skupno prodajanje in kupovanje.

Dà, res je, nam koroškimi Slovincem še marsikaj manjka, posebno glede kupovanja in prodajanja, toda vse to, kar gosp. M. našteva, vemo, da nima nobena dežela, ampak ena dežela ima ta društva, v drugi deželi najdemo zopet kaj drugega. Potrebno bi bilo nam konsumnih društev in nekaterih zadrug, toda ravno s temi so največje težave, ker je težko za dobre in nesebične voditelje oziroma najemnike. Da bi koroški kmet tako

tlačil, kakor piše „Korošec“, tudi ni resnica. Kajti polje obdelujejo že mnogi kmeti prav lepo, da, celo lepše in bolj nego po nemških krajih, sejejo polju primerna žita (poznamo kmeta, ki je skupil lani 1000, letos pa 800 gld. samo za fižol). Tudi skrbijo za sadjerejo, imajo razne mlaticilnice in rezalnice, kupujejo umetna gnojila po celih vagonih in znajo tudi žito in živino prav dobro prodajati. Samo dal Bog več dobrih in rodovitnih let in manj nezgod in nesreč. Če pa kmet nima zadosti poslov, ker grede vsi v mesta, je temu v veliki meri kriva šola ali šolski zistem.

Prazne besede.

To pisarjenje v „Korošču“ pač lepo dokazuje, da gospodje okoli „konzorcija“ prav malo ali nič ne poznajo koroških, osobito kmetskih razmer, in da g. M. ne pozna kmetskega dela. Kako tudi?

Narodno gibanje.

Tudi glede narodnega življenja veliko, veliko ni resnično, kar piše zvit „Korošec“. On namreč trdi, da zadnjih deset let v narodnem oziru nič nismo napredovali. Zakaj? Ker ni bilo taborov, ker ni prišlo tujih govornikov in pevcev, ker ni bilo pravih narodnih praznikov, ker se izobraževalna društva imenujejo „katoliška izobraževalna društva“, ker je poslanec Grafenauer v dr. Šusterskičem klubu.

Radi bi vedeli, kdaj in kje so bili tisti „slavni tabori, kjer je bilo na tisoče in tisoče slovenskega ljudstva zbranega“? Ali morda na Plešivcu, v Št. Janžu, v Šmihelu? Ali na Buhli, kjer so „bauernbündlarji“ shod razgnali? Radi priznamo, da je bilo na teh taborih precej ljudi zbranih, posebno Celovčani in Šmihelčani (v Šmihelu je bil tedaj edini slovenski pevski zbor na Koroškem) so v obilnem številu se jih udeleževali, ali lahko trdimo, da so bili ravno tabori samo „na zunaj“. Ljudstvo se jih je udeleževalo zgolj iz radovednosti. Kaj se je tam govorilo in sklenilo, pa je malokdo vedel, ker tabori so pač za navduševanje, toda za poučevanje niso. Za poučevanje ljudstva so bolj primerna mala zborovanja ali majhni shodi.

Taborov dandanes res nimamo, toda mi imamo skoraj v vsaki občini vsaj eno društvo, in to napravlja mesečna zborovanja, kjer se ljudstvo poučuje prav malo v verskih, pač pa veliko v gospodarskih in narodnih rečeh ter se zabava pri petju in igranju. (Ples pa radi prepustimo liberalcem, ako mislijo s tem rešiti slovenski narod.) Vsaj enkrat v letu se napravi veliko, slovesno zborovanje. Gosp. M., le pogledite v Rožno ali v Podjursko dolino, in prepričali se boste. Tudi „narodnih praznikov“, katerih g. člankar pogreša, nam ne manjka. Vprašamo, ali niso bila zborovanja v Sinčivasi (pri otvoritvi „Gospodarske zadruge“) pri Krajcarju, na Strmcu, v Prevaljah, v Šmihelu, Št. Jakobu itd. pravi narodni prazniki? Videli in slišali smo poleg domačih — tuje govornike in pevce, In veselice v Celovcu in Velikovcu? Ali ste vse to morda prespali? Če ste se potrudili na kvatno sredo v „Narodno šolo“ v Velikovcu, ste morebiti pozabili na hvalisane

pa njih lepo, prav deviško življenje, in so še dandanes vredni sorojaki prečiste Device.

Cerkev Kristosovega rojstva je na vzhodnojužnem kraju, in se mora zato peljati tja skoz mesto mimo več velikanskih dobrodelnih zavodov.

Kmalu pridravra na trg, ki je ravno pred krajem, kamor sva namenjena. Ker se Betlehemičani mnogo pečajo z izdelovanjem raznih spominkov, je umevno, da so naju od vseh strani obsuli, a nisva se zmenila dosti, in šla naprej v cerkev. Cerkev, ki je sezidana nad krajem Kristosovega rojstva, je nad vse znamenita, dasi ne služi več svojemu vzvišenemu namenu. Cel gozd krasnih, rdečkastih stebrov sprejme naju, a takoj se vidi, da ljudem ta kraj ni več svet, ker za stebri igra deška arabska druhal „slepo miš!“

Nič se ne zmeniva za nje in pri stranskih vratih vstopiva na kraj, kjer je pod nizkim nazidom Zveličarjev rojstveni kraj.

Pri vhodu stoji na straži s puško turški vojak; tako mora biti radi kočljivih razmer na svetem mestu. Po stopnicah se gre precej navzdol ter se pride v prostorno podzemljsko jamo, ki je razsvetljena od mnogoštevilnih svetiljk. Tudi tukaj sloni ob steni vojak, a nič se ne zmeniva zanj. Moj spremljevalec mi pokaže na votlino, ki je prenapeljena v oltar in vsa z mramorjem obložena. Pod oltarjem je v podobi srebrne zvezde zaznamovan kraj, kjer se je porodil Zveličar sveta. Napis okoli zvezde v latinskem jeziku se glasi: „Tukaj je bil rojen iz Device Marije Jezus Kristus.“

Poleg mesta na Kalvariji, kjer je stal sv. križ, in poleg groba Kristosovega, je gotovo ta

kraj kristjanu najsvetejši. Nehote padeš na tem kraju na kolena in blažilni občutki te obsujejo kakor valovi morja!

Blažen kraj, kjer se je Sin božji prvokrat dotaknil naše zemlje, a blažene tudi moje oči, da smete gledati ta kraj; zdaj šele prav umem blaženost svete noči!

Dolgo sem klečal in se spomnil vseh, ki želijo videti ta kraj; teh trenutkov ne bom pozabil nikoli. Rekli so mi, ko je bila nemška cesarska dvojica l. 1898 na tem mestu, je bil cesar, dasi protestant, ves ginjen in cesarica je na kolenih jokala same blažene ginjenosti.

Tudi neverniki imajo ta kraj v časti. Dasi so na drugih krajih vse razdejali, kar jim je prišlo v roke, je cerkev sv. Helene nad rojstno votlino Gospodovo še taka, kakor je bila sezidana. Kalif Omar, ki je na mestu judovskega templja v Jeruzalemu sezidal lepo mošejo, je prišel tudi na ta kraj in opravil tukaj svojo molitev, in slavni Abdalah je iz Egipta sem pošiljal olja za svetiljke, ki gore na tem mestu.

Prav v bližini sta še dva oltarja: Kjer so bile jaslice in kjer so sv. Trije kralji Zveličarja molili. Do teh imajo katoličani več pravic.

Pod zemljo so tudi še prostori, ki so sveti radi oseb, katere so tukaj prebivali: Kapelica sv. Jožefa, kjer mu je naznanil angel beg v Egipt, grob sv. Jeronima, sv. Pavle in njene hčere, sv. Evzebija. Povsod so posebni oltarji, na katerih so nekatere prav lepe slike.

Po drugih stopnicah sva prišla v cerkev sv. Katarine, ki je obenem farna cerkev za katoliške Betlehemičane. Da se je sezidala, k temu

je največ pripomogel naš presvetli cesar Franc Jožef I., na kar opominja velik grb Habsburžanov, ki se vidi na cerkveni steni.

Raz streho frančiškanskega samostana je krasen razgled. Moj ljubeznivi spremljevalec mi je pokazal znamenitejše kraje.

Na vzhodu precej spodaj globoko se vidi polje Boozovo, kjer je Ruta, Davidova stara mati, pobirala klasje, ne daleč proč je pri vasi Bet-Sahm polje pastirjev, kjer so zaslišali angelsko petje: „Slava Bogu na višavah!“

Tudi pregled na pokrajino je lep, kakor je sploh Betlehem na jako krasnem in prijetnem kraju. Ogledala sva si še nekaj drugih znamenitih krajev, nakupila nekaj spominkov, kakor je pri romarjih navada, in se zopet odpeljala.

Na višini pri Tan-Turju sem se vedno in vedno oziral nazaj, tako se mi je prikupilo prijazno mestece.

Težko, da bi imel zopet milost, s telesnimi očmi zreti sveti kraj Kristovega rojstva, a spomin na tebe, Betlehem, bo ostal živ do konca mojih dni.

Kako je Čukec namesto dekle dobil ženo.

(Konec.)

„Če že nočeš drugače, pa že vidim, da bom ti jaz moral eno poiskati... Jaz pač mislim tako: Urša je premajhna in prestara zate, Lenka in Agata ste še premladi in nimate prave postave za kmetico. Liza je zdaj trideset, ona je bila

vaše tabore, katerih ste vi morda kot dijak se udeleževali. Da pa posebno letos ni več tako zanimanje za Ciril-Methodove podružnice, so tega krivi kranjski liberalci, ki bi v naših narodnih šolah rajše videli drago plačane liberalne učitelje nego sestre redovnice.

Državnozbornske volitve.

Zanimivo je, kako g. M. tolmači sijajni uspeh pri državnozbornskih volitvah. Radi bi videli tiste volilce, ki so volili od jeze in sovraštva do dr. Šusteršiča g. poslanca Grafenauerja. Zakaj smo šli Korošci v tako obilnem številu v volilni boj, to temu gospodu ni jasno. Povemo mu torej: Mi Korošci smo šli v volilni boj za verske in narodne pravice, šli smo v boj, da dobimo svojega poslanca, in kjer to ni bilo upati, da vržemo krute zatiralce naše vere in narodnosti. Skratka, šli smo v boj, da rešimo, kar se je rešiti dalo. In za narodne in verske svetinje bomo šli tudi pri bodočih volitvah, samo bojimo se, da slavni „konzorcij“ v Celovcu ne bi delal v družbi nemurjev in socialnih demokratov, kakor je storila „nova stranka“ na Štajerskem, in bi s tem spravil celo g. Grafenauerja v ožjo volitev. Kako bi potem ožja volitev izpadla, že naprej vemo.

Vera ni v nevarnosti.

„Vera ni v nevarnosti, saj imamo sedaj tri ali štiri ministre, ki so strogo verski in so gotovo proti prosti šoli in razdružitvi zakona.“ Vera ni v nevarnosti, tako trdi vsak liberalce in tako piše tudi „Korošec“. Vprašajmo, kdaj pa bo vera v nevarnosti? Ali potem, ko se bodo pričele tudi pri nas francoske razmere? Ko bodo tudi pri nas pričeli razdirati cerkve in izganjati redovnike in duhovnike, ko bodo tudi pri nas potisnili iz šol molitev in krščanski pouk? Dragi moj „Korošec“, potem nič ne bode pomagalo več vpitje: Vera je v nevarnosti, in če bi tudi ti prvi začel tako klicati, kar pa vemo, da ti ne boš storil.

Kdo je volil slovenskega poslanca?

Vprašamo dalje, kje so dobili naši kandidati največ glasov, kje imamo največ slovenskih občin? Ali ne tam, kjer je ljudstvo najbolj verno? Zakaj je Lukas dobil v celovški okolici tudi slovenske glasove? Zato, ker je tukaj ljudstvo v veliki meri liberalno in zapeljano. Sicer pa smo tudi v tem okraju imeli Slovenci toliko glasov, kakor nikdar prej. In vemo za gotovo, da noben volilec ni volil iz sovraštva do dr. Šusteršiča. Pojdimo dalje! Kaj nam bodo pomagali trije ali štirje ministri, ako pride pri bodočih volitvah v zbornico večina liberalcev in socijev. Prvi bodo uničili našega kmeta versko, drugi gospodarsko, oboji pa narodno. In saj prvim bi celovški „konzorcij“ rad pomagal, zato je začel vkljub izvolitvi dr. Müllerja v odbor političnega društva izdajati „Korošca“, ter pričel bratomorni boj.

Vsi za „Mir“.

Dragi čitatelji „Mira“! Tukaj pač lahko spoznate, kaj novi list „Korošec“ namerava s člankom: „Kaj nam je najprej treba?“ On hoče

vedno najbolj pametna in živa, jaz toraj mislim, da bi še najboljša bila za tvojo kmetijo.“

„Pa vendar še ni že komu zaobljubljena?“ vpraša rahlo Čukec.

„Zavoljo tega ne imej skrbi, tako daleč že poznam svoje hčere.“

„Torej je stvar v redu?“

„Gotovo! Toda še nekaj ti moram povedati. Dati dekletu zdaj ne morem nič, pozneje bo že nekaj oprave dobila.“

„Tako slabo še ne stojimo pri Čukcu, da bi si morali ljudje sami opravo kupovati.“

„Dobro, eno omaro, posteljo in zibelko bo že dobila s seboj,“ se je razgrel Malanta.

„Eno omaro naj že bo,“ pravi nato Čukec, „postelj pa imam pet na razpolago, zibelke pa že celo ne potrebuje; pri meni ni otrok.“

„Bodo že prišli, kakor je volja našega Gospoda“, uči ga lepo modri oče.

„Pri tem pa imam tudi jaz nekaj za govoriti,“ pritrudi mu zdaj resno Tone.

„Ti si pa res smešen, Tone.“

„Oh, ti tudi, Malanta.“

„Pojdi, pojdi, zavoljo teh malenkosti si menda pa ne bova poskakala v lase. Glavna stvar je torej urejena... Jaz bom zdaj še samo Lizo poklical.“

„Idi, bodi tako dober. ti govori z njo, potem pa mi pošlji pošto, jaz ne govorim rad z ženskami.“

„Eh, eno besedico pa bodeš moral že sam z dekletom govoriti... to je že taka navada... in Lizo bi še lahko jezilo, če bi tako potihoma odšel od hiše.“

dokazati, da mi koroški Slovenci zato nič nismo dosegli, ker smo bili verni, ker smo brali „Mir“ in delali po navodilu političnega društva v Celovcu. Tedaj vero proč, proč z geslom Andreja Einspielerja: „Vse za vero, dom, cesarja!“ in samo vpijmo na ves glas: „Mi smo Slovenci in nič drugega kot Slovenci!“ — in imeli bomo vse, kar imajo v drugih krajih. Imeli bomo eksportna društva brez sadja in grozdja in jajc; imeli bomo obrtne in gospodarske šole, posojilnice brez udov, mlekarne brez mleka... Ali z drugimi besedami: „Korošec“ nas hoče ravno tako farbati in smešiti, kakor liberalni list „Štajerc“. Zato ga naj vsak značajni Slovenec in Slovenka pošlje nazaj, odkoder prihaja. Držimo se „Mira“ in ga razširjajmo in pustimo „Korošca“ s svojimi „4000“ izvodi na papirju. „Mir“ bo nas tudi znanprej vodil in bodril na gospodarskem in narodnem polju.

Končamo z besedami, s katerimi je gosp. M. pričel: „Slab bi bil vojskovodja, ki bi ne poznal razmere svojih vojakov in bi se vendar spuščal v odločilen boj“ ter pristavljamo: slab je tudi vojskovodja, ki ne pozna kraja in tal, na katerih se hoče bojevati.

Grabštanj. (Opekarna.) Ker se je zadnja leta okrog Celovca veliko zidalo, ker se je cena opeke tudi zdatno zvišala, povečal bo knez Rosenberg svojo tovarno za opeko. Zgradba je že dogotovljena.

Grabštanj. (Elektrarna.) Posestnika Messner in Vlattnig hočeta na Krki napraviti svojo elektrarno. Načrti so menda že vsi narejeni in treba je le še dobiti odjemalcev za dovoljeno moč. Morebiti se jih toliko najde, da bo vredno, zgraditi precej drago poslopje.

Velikovec. (Gospodarki shod.) Gospodarski shod v sredo se je zelo dobro obnesel. Prišlo je mnogo zaupnikov od vseh strani, kajti naš posestnik se je začel živahno zanimati za gospodarski napredek. Gospoda potovalna učiteljica sta v zanimivih govorih narisala ljudem pot pravega gospodarskega dela. Upati je, da se začne razvijati združeno življenje med našimi kmeti. Obširno poročilo prinesemo v prihodnji številki.

Velikovec. (Trgovska zadruga.) Trgovska zadruga sklenila je enako kot so sklenile zadruga drugod, odpraviti novoletna darila, ki so jih trgovci doslej dajali svojim odjemalcem. Kupovalci s tem odlokom ne bodo prav zadovoljni, ali trgovsko društvo naložilo je na prestop tega sklepa tako čutne kazni, da se jih bo vsaki rad ogibal. Društvo je tudi sklenilo, določevati od meseca do meseca cene glavnih živil, ki se prodajajo po trgovinah, in sicer določevati ne maksimalne, marveč minimalne cene, pod katero trgovec ceno blaga ne bo smel znižati.

Velikovec. (Sv. misijon.) Božično dni bo v Velikovcu sv. misijon. Pride sloveči ljudski govornik pater Abel, S. J., z dvema tovarišema. Misijon je za Velikovške Nemce, zato bodo govori izključno nemški, in upati je uspeha. Misijon je tem bolj potreben, ker v Velikovec že redno zahaja protestantski pastor, ki svoje poslušalce katoličane gotovo ne navdušuje za katoliško vero.

„Kakor torej hočeš, meni je vse eno,“ vda se nazadnje Čukec.

Malanta pokliče dekle. Dekle vstopi in sramežljivo suče na hadrci, ki jo ima privezano okoli vrata. Malanta začne tedaj v nekako svečanem glasu: „Liza, oblajnski Čukec je tukaj in je vprašal po tebi — jaz ti dam popolnoma prosto voljo — ti veš, Čukec ima lepo reč, njemu pa tudi nič ne manjka, pri njemu se že lahko pretrpi. — Hočeš iti z njim?“

Deklica postane rdeča do ušes, molči nekaj časa, potem pa tiho šepne: „Da.“

Zdaj se tudi Tone Čukec oglasi in pravi: „Bodi torej tako dobra. Bodeš pač morala kuhati in hišo imeti v redu — na polje ti ne bo treba hoditi, samo za žetev in košnjo je nekokrat potrebno... Jaz ti že hočem dati, kar je prav in še nekaj povrh.“

Deklica odgovori samo: „Meni je že prav.“ Zdaj pa zopet oče poseže v besedo: „Tone, kdaj pa se potem naj že začne ta-le reč?“

„Čim prej, tem bolje, rajši danes kakor jutri,“ odvrne Tone.

„Meni tudi ni veliko za dolgo zavlačevanje, tako hitro pa vendar le tudi ne gre, prej še moramo z župnikom govoriti.“

„Zakaj pa z župnikom govoriti?“

„Da bodo v krstne bukve pogledali, koliko sta stara.“

„To tako že znamo, zakaj pa nam naj bo zopet to?“

„Saj moraš vendar stvar oklicati dati.“

„Zakaj pa oklicati dati? Jaz nisem nič izgubil.“

Velikovec. (Kvaterni sredo.) Kvaterno sredo je v Velikovcu večji tržni dan, kakor letni trg. Žal da prodajanje živine ne gre tako gladko, kot bi bilo želeto. Krma je zelo draga in marsikateri posestnik ima prenapolnjen hlev, a če noče preveč izgubiti, bo moral čakati vigradi. Žito ima seveda zelo dobro ceno, in ga veliko pride.

Dobrlivas. Č. g. Matija Randl, prošt v Dobrlivasi, je toliko okrevljal v bolnišnici usmiljenih bratov v Gradcu, da se more vrniti v kratkem domov. Prestal je po operaciji in amputaciji (odrezanju noge) zares strašne bolečine tako, da mnogi niso več upali zboljšanja.

Dobrlivas. Kako izgleda občinski zapor v naši občini, vam hočem, dragi bralci, na kratko povedati. Prišli so trije, vsak v 24 ur obsojeni, kakor sledi iz ene številke „Mira“, menda od 16. svečana — v zapor, da obsedijo kazen. Eden se je pa moral vrniti, ker za tri ni prostora. Ko sta ta dva vstopila, sta videla in tudi takoj izvedela, kakšen mora biti zapor v napredni občini. Bilo je tako grdo, kakor pri sv... h, ni bilo pometeno cela dva meseca ne, postelj čisto plesniva, tako, da je bila kosmata in so še miši imele gnezda v njej. Ob zidu je visela neka obleka vsa kosmata. Na zahtevo, naj jima tajnik da malo slame, ju je osorno zavrnil: „Saj imate postelj“. Brez posledice to ni moglo ostati; občinska luknja mora tudi imeti svojo žrtev. V soboto nato gre tretji, ki se je prej vrnil domov, v zapor. Prišel je zdrav od dela v bližnji vasi proti večeru v občinsko pisarno in od tam v zapor. Utrujen od dela se vleče na ono postelj. Po noči mu je postalo hudo, in ko zjutraj tajnik pride gledat, vidi, da je čisto bled in izpremenjen. Ker je bila nedelja in torej župan v občinski pisarni, ga tajnik takoj obvesti, da je dotični zbolel po noči. Župan pride gledat, in vidi ves položaj in vpraša, ali naj po zdravnika pošlje. Ta mu reče, da naj ga le pokliče, da bo videl, kako izgleda tukaj v tej luknji, kjer nobenega prepaha ni, in vse od same plesnobe kosmato in nesnažno. Ko izpije čašo črne kave, se nekoliko okrepeča. Namesto da bil dal župan poklicati zdravnika, je rajši dotičnega „izpustil“, in mu ostalih 11 ur „odpustil“. Pač se mora vsak vprašati, ali določbe in postave veljajo samo za posamezne, ali tudi za občinske urade. Ali je taka luknja tudi „rechtskräftig“, kakor je obsodba postala brez odgovora na rekurz „rechtskräftig“?

Iz Škocijana in Št. Vida. (Slovenci.) Potovol sem po teh dveh slovenskih občinah, pa ko bi ne bil že prej vedel, da so Slovenci tukaj, napisali in kažipote bi mi tega ne bili povedali; zakaj ti so nemški. Ali ni to sramota, da ne dasta občinska odbora, ki sta v obeh občinah slovenska, narediti slovenskih kažipotov? V sosedni Dobrlivasi se nisem čudil nad tem, zakaj tam nemškutarji kraljujejo, a v Škocijanu in Št. Vidu bi pa res ne smelo biti kaj takega. Odborniki, zavedni Slovenci, popraviti brž to staro napako! Zadnji čas je že! — V Dobrlivasi nisem videl drugega slovenskega napisa kakor na postajališču in tudi žandarji so še za Slovence. Uradi (sodnija, davkarija, šola, notarijat, pošta in brzojavni urad), gostilne, trgovci, krojači, črevljarji, sedlar itd. vse ima samo nemške napise, kakor

„Pa saj se vendar ne boš ženil kakor Judi in luteranci!“

„Kdo pa je rekel, da se hočem ženiti, saj nimam neveste.“

„Hodi z Bogom; to pa je vendar že več kakor deset božjih zapovedi; o ti ričet neslani,“ kriči zdaj razkačen Malanta, „saj si vendar ravnokar snubil za mojo Lizo.“

„Ka — ka — ka — koga — kaj?“ zajecelja zdaj Čukec, klobuk pade na zemljo in brez moči se vgrizne v suknjo. Deklico oblije kri in hoče bežati iz hiše. Oče pa jo drži trdno za roko; kar naenkrat jo posili jok. Čukec skrivnostno škili nekaj časa tja po Lizi, nato pa naglo pobere svoj klobuk in se postavi pokoncu ter pravi: „Pravzaprav sem dekle le za oskrbnico prosil, če me pa hoče tudi za moža, mi je še ljubše.“ Obrne se torej k Lizi: „Liza ali me res hočeš, kaj?“ Počasi, boječe in bolj tiho mu dekle pritrudi.

Zdaj je prišel Čukec v ogenj: „Zdaj pa na mestu k fajmoštru, sicer mi še zopet kdo to razžene. Le hitro.“ In res, še tisti večer so bili pri župniku, štirinajst dni pozneje pa je Čukec pred oltarjem držal Lizo za roko. — Velika gostija je, celo godce so imeli. Na Oblajnci se je naenkrat vse izpremenilo, vse je bilo lepo in znažno. Že skozi okna se je videlo, da vlada snaga pri hiši. To je bila zasluga pridne gospodinje, ki je nosila Čukca na rokah, on pa — njo. Čukec je zdaj čisto drugi človek, zmeraj vesel in dobre volje, ni bil nikdar več nasajen in muhast kakor prejšnje čase. Črez leto dni pa je sedel pri zibelki in zapel otroku, če je bilo treba, da se je razlegalo daleč okrog hiše.

da bi bilo vse to kje sredi med samimi Nemci, pa ne v lepi slovenski podjuni dolini. O je, sem si mislil — tukaj vas pa že še držijo trdno v krempljih! Sami ste si krivi. Zakaj pa ne zahtevate pravice, tudi vam in ne samo ošabnemu tuju? — Upamo, da gospoda župana v Škocijanu in St. Vidu ne bosta užaljena! Zdaj se vsaj lahko na „Mir“ sklicujeta, če se napisi popravijo. Za nedeljo oblečemo lepšo suknjo, če jo moramo že plačati, tako moramo tudi na zunaj pokazati, da smo Slovenci nekaj na svojem svetu, in v to potrebujemo v slovenskih občinah slovenskih napisov. To je naš narodni napredek na drobnem. Nekdaj so pač ljudje nemščino imeli bolj v časti, pa tedaj tudi ni še bilo prismojenih vsenemških razgrajčev, zdaj nas pa ti zatirajo na vseh straneh, zato pa damo tudi mi nemščini tam slovo, kjer jo trebe ni.

Libeliče. (Shod.) Dne 8. decembra je sklicalo-več gospodov v Nemčevo gostilno gospodarski shod, ki je bil prav dobro obiskan. Govorilo se je o združenju kmetov. Slovenski kmetje pa nismo dosti kaj razumeli, ker se je govorilo nemško, samo gosp. nadučitelj Mörtil je ponovil govor g. Kupelwieserja tudi v slovenščini. Govorili so gg. Mohrenschildt, Kupelwieser, Pugelnik in pl. Metnic iz Pliberka o težavah in potrebah kmečkega stanu in o potrebi, da se kmetje združujejo v zadrugah. Pravih nasvetov, kako se da to doseči, nismo čuli, marveč volil se je končno le večji odbor, da stvar premisli in najde pota, kako se naj kmetje zedinijo. Bode li kaj dejanskega uspeha, nam bode pokazala bodočnost. Poudarjalo se je na shodu, da se morajo kmetje združiti brez ozira na narodnost, strankarstvo in politiko; ali pa cela stvar morda ne bo imela drug namen, še ne vemo. Kratek, povsem nepotreben in tudi krivičen napad enega govornikov na našega poslanca Grafenauerja, večkratni „hajl“-klici pa nam nameravane stvari gotovo niso priporočali. — Koliko zabavljanja, nasprotstva, koliko napadov smo morali Slovenci prestati, ko se je osnovala naša „Gospodarska zadruga“ v Sinčevasi in se je tudi drugod od naše strani marljivo širila zadržna misel. Sila je zdaj tudi nasprotne naučila, da je tudi za kmeta edinole v združevanju pomoč! Zato so začeli posnemati nas — Slovence! Pa mi si bomo potrebne zadruge že sami naredili; zato odklanjamo robo, ki nam jo prinašajo nemški „Herrenbauri“. (Opozarjamo na gospodarski shod od zadnje srede v Velikovcu, o kojem bomo poročali prihodnjič. Op. ur.)

Libeliče. (Bauernverein.) Dne 9. dec. so tukaj ustanovili libeliški župan Stauedekar, pliberški Metnic in par drugih ljudi nov „Bauernverein“. Nemci so do zdaj razširjali svoj „Bauernbund“, zdaj so spravili nekaj novega na dan, ki je pa ravno tista stara slaba roba. Rodoljubi v Libeličah, pozor! Društvo proti društvu! Postavimo prava gospodarska društva proti tistim gosposkim napravam, ki sejejo le liberalizem, brezverstvo in breznačajnost. Proč z nemškutarji!

Tolstivrh nad Grebinjem. (Pogreb.) V Tolstem vrhu nad Grebinjskim Kloštrm je umrl sin oskrbnika Kurejeve hiše, Filip Walcher. Umrli je bil delavec v verižni tovarni v Encersdorfu pri Dunaju. Žena, doma iz Winterberga na Češkem, stregla mu je v štiri mesece trajajoči bolezn, kakor mati otroku, bila mu je angel tolažbe v smrtni uri. Pogreba se je udeležilo veliko ljudi. Vdova se je po pogrebu vrnila domov k starišem na Češko.

Borovlje. (Razno.) Oko postave nikdar ne miruje, so nam pravili nekaj v šoli. To se je pred nekaj nočmi moglo v vsej svoji resnici opaziti tudi v Borovljah. Stražnik N. N. in njega starejši tovariš počasi patrolirata po vasi. Kar naenkrat zapazita nekaj velikega, črnega in rogatega v nočni temi. „Drei Schritt vom Leib“ je zaklical mogočno varih postave, in ker se pošast le ni hotela umakniti, nasprotno še bolj je nekaj soplo proti njemu, potegnili je bridko sabljo in z vso močjo treščil na pošast. Nekaj trdega je bilo. Tovariš prižge luč, in grozna pošast se prelevi v mirnega Oblasserjevega bivola (bifelna), ki je truden počival v snegu. Aretiranca so zaprli pri Antoniču v hlev. Nedavno poprej je bila pa, aretirana Mikličeva svinja. Le-to so s pomočjo g. Zatmana spravili v Rasarjevi šupi k potrebnemu počitku. — Na koncertu „Alpenrose“ je prišlo do velikega škandala. Od Krobata in nekega Kranjca nahujskana množica je metala zemlje v gospo Berninger, soprogo g. Peter Wernigovega praktikanta. V gospi g. Berningerja je vendar več nemške krvi, kakor v vseh Borovljancih skupaj.

Rožna dolina. (Dvojna mera.) V soboto 14. decembra vršila se je v Celovcu prizivna obravnava zoper nekega orožnika iz Rožne doline. Bilo je po letu enkrat, ko so pri Bodnerju igrali slovenski tamburaši. Imeli so „licenc“, a patenta za godbo ne, zato jih je orožnik odpravil.

Ne daleč strani pa je bila godba pri Lavsekarju, kjer so bili zbrani nemškutarji. Slovenci so terjali, da orožnik odpravi godbo tudi tam, šli so z njim k Lavsekarju, a orožnik tukaj po patentu ni vprašal, šel je mirno spat in jih pustil gosti brez patenta. Pri sodnijski preiskavi se je dotični orožnik menda vrhu tega še zelo nesrečno izgovarjal radi nekega revolverja, ki ga je bil konfisciral občinskemu tajniku. Menda pred nasprotniki ni znal varovati uradnih svojih tajnosti. Zagovornik slovenske stranke, dr. Brejc, se je pri obravnavi ostro sprijel z državnim pravdnikom dr. Bouvierom, ki je hotel obdolženega orožnika zagovarjati, ter je državnemu pravdniku svetoval, naj konstatuje le eno: Da niso vsi orožniki taki, kot obtoženi. Želeti je, da orožniško poveljstvo skrbi za nepristransko postopanje svojih ljudi.

Dvor. (Naša šola.) Pred kratkim sem obiskal svojega prijatelja in pot me je peljala skoz prijetno vas Dvor. Prej da pridem v vas, najdem poleg pota listek, in ko se na bližnji klopi malo odpočijem, poskušam čitati najdeni listek. Ali slabo je šlo. Celotna misel je mi prišla, ali bi ne bilo to nekaj kitajskega. Prosim, ponatisnite saj nekaj tega lista, da izve svet, koliko se naučijo otroci v naših šolah. Ker je bilo podpisano ime, sem lahko izvedel, da je ta otrok dvanajst let star. On piše: 1. Da on fottfchloufa mednami oftane. 2. Da on se daruje nebeščfemu Dtfchtu pri fueti majchi. Da on da najfchen bujchen žinera itd. No, gospod okrajni šolski nadzornik, in vi, gospod deželni šolski nadzornik, kaj pa k temu pravite? Morda tudi: „Die Schulen in Kärnten sind ausgezeichnet“?

Dholica. (Pozor!) Ker se mi je pri zadnji občinski volitvi za občino Kostanje reklo, da je neki nasprotnik (ime danes zamolčim) volil z mojim pooblastilom, naznanjam, da jaz nisem dal pooblastilo nasprotnikom, ampak katoliški slovenski stranki, torej je nasprotni volilec moral pooblastilo, s katerim je volil, narediti sam! Da se zopet ne zgodi takšna brezvestna goljufija, opozarjam slovenske volilce občine Kostanje, da naj pazijo na onega nasprotnika, ki je zadnjič prišel s ponarejenim pooblastilom, kajti jaz nisem padel na glavo, da bi dajal pooblastilo taki stranki, kakor je nasprotna. Toliko v vednost.

Luka Lesjak, posestnik.

Dholica. (Iz šole.) V predzadnji številki cenjenega „Mira“ smo brali, da pride k nam zopet nova učna moč v osebi neke učiteljice, in res, prišla je, čujte in — strmite, učiteljica, popolnoma nezmožna slovenskega jezika, je začela poučevati v I. razredu otroke, ki so (mnogo jih je začelo še le boditi v šolo) popolnoma nezmožni nemškega jezika. Nadučitelj je baje moral poučevati v IV. razredu, ker ženska oseba menda nič ni opravila, ker so prehudobni otroci. Kaj takega se menda še med „culukafri“ ne zgodi. G. Palla, kaj rečete k temu?

Štriholče. (Razno.) Zima je že začela pobirati svoje žrtve iz naše srede. Prvega smo izgubili našega uglednega kolarja Jož. Trost p. d. Trbasana, ki se je že poldrugi mesec zdravil pri usmiljenih bratih v St. Vidu. Ni še bil popolnoma ozdravel, ko mu dne 30. novembra srčna kap nenadoma pretrga nit trudapolnega življenja. Ostanki rajnega so se prepeljali iz St. VIDA domov, in čakajo na želinjskem pokopališču ustajenje k večnemu veselju. Čeravno politično stališče preminulega nismo mogli popolnoma odobravati, smo ga v zasebnem življenju vendar morali spoštovati in ljubiti, in priznavati mu moramo njegovih zaslug za našo požarno brambo. B. m. d. v. m. i. p.! — Pred kratkim smo videli stopiti pred oltar vrlega našega sovaščana kmeta Franca Korala p. d. Črepana s svojo lepo, mlado nevesto iz Rakol. Bog daj novoporočencema mnogo srečnih let!

Iz Bač. (Nova šola.) Gospodje v Beljaku se smejijo samega veselja, ker tako za nova šolska poslopja navdušenih kmetov ni nikjer, kakor v Ločah in okolici. Nam se pa zdi to navdušenje prav sumljivo, ker je preveč liberalno, in liberalcu ni toliko za šolo, kakor za lasten žakelj, za katerega bi marsikaj odpadlo, ako bi se zidala nova šola v Ločah, katera bi stala 40 do 50.000 kron. Bačani in Pogorjanci, zahtevajte kakor en mož lastno šolo, in prihranili boste veliko tisočakov, ker za Ločane bo še staro poslopje zadostovalo.

Beljak. (Slovensko omizje.) Beljaški Slovenci se zbirajo vsak torek zvečer zopet v starih prostorih v „Kasino“ na cesar Jožefovem trgu. Gostje iz dežele ali iz sosednih dežel so nam dobro došli.

Beljak. (Raznoterosti.) Dne 12. t. m. je naš občinski zastop sklenil vpeljati električno luč in v to svrhu sezidati na mestne stroške lastno elektrarno ob Zilici za svoto 3 milijonov kron. Cela naprava naj bi služila raznim podjetjem tudi v Zilski dolini od Podkloštra dol.

Če se gospodje le pri računih ne bodo urezali. Vsekako se pa mora taka naprava pozdraviti. — V petek, dne 13. t. m., je bilo ravno 20 let, odkar je bil naš župan Scholz izvoljen prvokrat za župana. Ob ti priliki se mu je čestitalo od raznih strani. Za Beljak je on še najboljši mož, in je za mesto res mnogokaj storil. Slovincem pa s celim mestom vred nikoli ni bil naklonjen. — V Trdaničah je bil v gostilni „Jägerheim“ hud pretep, da so morali enega odpeljati v bolnišnico. — Neka žena iz Trebinje je zgubila precejšno svoto, ki se ni mogla najti, dokler se ni izdal neki mož od osojskega jezera v tem, da je bil preveč vesel. Zdaj premišljuje v „špehkamri“ o razliki med mojim in tvojim, pa gotovo ne več tako vesel. Večino najdenega denarja so še našli.

Beljak. (Vesela družba.) Pri hlapcu parne pralnice v Beljaku shajala se je pogostoma vesela družba. Ljudje so se čudili, in tudi oskrbnik izprva ni vedel, zakaj ga hlapec in drugi fantje tako pridno „žajfajo“. Preiskal je stvar in našel popolno zalogo raznih jedil, ruma, vina in dr. Naznanilo se je policiji, ki je vse vkup konfiskovala in iskala zdaj miške, ki so vso to zalogo nanosile v svoje gnezdo. Prišli so na sled celi družbi fantov in hlapcev, ki so kradli na vseh straneh in nakradeno znašali vkup pri prijatelju, kjer so potem obhajali vesele večere. Za pustom pride zdaj post pri ričetu.

Iz Gorič na Zili. (Vrnili se iz Amerike.) V listopadu se je poročil Valentin Pip p. d. Jurnovcov sin s Katarino Wallner iz Nampolj. Letos se je na željo starišev vrnil iz Amerike, kjer si je bil nekaj denarja prihranil. Upamo, da bo hodil po stopinjah svojega očeta po krščansko-narodni poti. Novima zakonskima želimo obilnost sreče in božjega blagoslova!

Od srednje Zile. (Liberalcem.) Tudi mi v srednji Zilski dolini se čudimo, kako se mora kdo upati, v imenu rodoljubov Zilanov pozdravljati novi list „Korošec“. Mi smo in ostanemo zvesti svojemu „Miru“, ki že tako dolgo, vztrajno in neustrašno zagovarja in brani naše verske, narodne in gospodarske potrebe vedno v duhu našega nepozabnega prvoboritelja A. Einspielerja. „Mir“, le pogumno naprej, mi smo tvoji, ker visoko cenimo edinost, v kateri je moč! Kranjskega „Korošca“ ne poznamo. Naše geslo je sloga!

Eden v imenu mnogih.

Draščje v Zilski dolini. (Pokvarjeni studenec.) Gotovo bo zanimal cenjene bralce „Mira“ dolgoleten boj, ki ga imamo zaradi našega studenca. Daleč okrog je slovela naša pitna voda kot najboljša in Draščani so bili ponosni na njo. Potrebovali smo pa vodo za mlekarstvo. Tu se je porodila v glavah nekaterih vaščanov nesrečna misel, da se napravi iz studenca vodovod v mlekarstvo. Treba je bilo v ta namen vrelec vzdigniti. Razumnejši vaščani so bili proti temu, ker so le predobro vedeli, da bo to vrelcu na kvar. A ne meneč se za druge, sta pustila dva posestnika, nasprotnika, brez vsakega dovoljenja od oblasti vrelec zasuti in zaježiti. S tem je pa tudi bil naš studenec pokvarjen. Vode je bilo vedno manj, žile, ki so se stekale v studenec, so se začele izgubljati, poiskale so si drugo pot. Seveda so razumnejši vaščani takoj, ko sta se omenjena posestnika spravila nad studenec, vložili pritožbo na okrajno glavarstvo v Beljak. In čujte, kaj je slavno okr. glavarstvo ukrenilo! Namesto da bi bila omenjena kmeta, ki sta samovoljno brez vsakega dovoljenja od oblasti in pooblastila vaščanov vrelec zazidala, kaznovana, kakor postava določa, jima je dalo c. k. okr. glavarstvo „nachträgliche Bewilligung.“ Toda stvar je postala še zanimivejša. Na podlagi komisijskega oglada je izdalo c. k. okr. glavarstvo l. 1902 odlok, v katerem potrdi naredbi pri studencu, zraven pa določi, da se mora v smeri proti vzhodu od studenca potegniti beton, da bi se stare žile zopet nazaj pripeljale, studenec pa naj je vedno pokrit s pokrovom itd. To je določilo c. k. okr. glavarstvo leta 1902 in poljedelsko ministrstvo je določbo potrdilo z odlokom (10. avg. 1905, št. 11.333). Skrb za to, da se vse do pičice tekom 14 dni izpelje, se je poverila občinskemu predstojništvu. In kaj se je zgodilo? Nič!! Navzlic vsem določbam, je ostalo vse pri starem. Kar je slavno okr. glavarstvo v Beljaku samo določilo, se ni izpeljalo. Zaman so bile vse pritožbe, s polževo hitrostjo so se bavili z velevažno zadevo, tako, da še sedaj po petih letih ni končana. Po petih letih je pa prišlo c. k. okr. glavarstvo vsaj do prepričanja, da njegove določbe sploh niso izpeljive, da se beton sploh ne da tako napraviti, da bi kaj koristil. Določilo je, naj se zajeza zopet odstrani in studenec odpre. Tako je slavno okrajno glavarstvo po celih petih letih srečno prišlo do istega spoznanja, ki smo ga mi imeli že poprej. Toda s tem stvar še ni končana! Vrelec se je jako zmanjšal, veliko žil se je obrnilo na druge strani.

Kdo jih bo pripeljal nazaj? Vas ima ogromno škode, vode bo vedno premalo. In po kateri krivdi?! Vsa odgovornost pade na nemčursko županstvo in na c. k. okrajno glavarstvo v Beljaku. Ti, širni svet, pa čuj, kako srečno je ljudstvo, ako gospodari nemškutar v občini in soseski!

Šmohor. (Žalostno.) Po noči od 1. na 2. decembra ste pobegnili dve deklici iz Šmohorja. Ena je bila 17, druga pa 16 let stara. Znoreli ste bili v vojake. Ob 12. uri po noči je bila gospodinja v njih spalni sobi, ko še ni bilo nobene v postelji. Vse je bilo tako kakor po dnevih, zvrženo na postelji. Ob 6. uri zjutraj, ko je prišla gospodinja v sobo, pa so bile vse reči iz postelje spravljene, a postelj nedotaknjena. Vzeli sta nekemu hlapcu kovčeg in zbežali, brez denarja in brez službene knjižice, nihče ne ve kam. To je slaba vzgoja otrok. Krščanski stariši, pazite na otroke in ne dajte jim preveč prostosti, dokler ne pridejo do zrele starosti.

Društveno gibanje.

Podljubelj. Kakor vsako leto, tako tudi letos priredi „Kršč.-soc. delavsko društvo Podljubelj“ na dan sv. Štefana t. m. b. o. pri Kajzarju, na kar že zdaj opozarjamo vse p. n. bralce „Mira“ in prijatelje krščansko socialnega delavstva. Čisti dobiček je namenjen v podporo bolnim udom.

Škocijan. Po stari navadi priredi se tudi letos na št. Štefanovo (26. decembra) po blagoslovu „pri Majarju“ v Škocijanu shod, po katerem se uprizori več iger. — Vstopnina je za ude prosta, za neude 30 vin. K obilni udeležbi vabi najvljudneje *bralno društvo.*

Prevalje. (Shod.) S tem naznanjamo, da se bo na dan sv. Štefana vršil izlet „Delavskega društva v Fari pri Prevaljah“ in „Izobraževalnega društva v Kotljah“ na Spodnji Dravograd, kjer se bode gotovo ob tej priliki tudi govorilo in naposled se uprizorile igre: „Trije tički“ in „Kmet in fotograf“. Pridite, rodoljubi, v obilnem številu. Shod bo v „Narodnem domu.“

Možica. Katol.-slov. izobraževalno društvo „Peca“ v Možici priredi na kvatno nedeljo po blagoslovu v gostilni pri Žagmoštru svoje mesečno zborovanje. Na dnevnem redu je tudi govor: Ali so delavski ljudje sami krivi svoje siromašine? K obilni udeležbi vabi *odbor.*

Celovec. V nedeljo, dne 8. decembra, se je vršilo redno mesečno zborovanje celovškega delavskega društva v prostorih gostilne pri „Zlatem studencu“. Udeležba je bila jako povoljna, tako da je bilo treba zasedati drugo sobo. Zastopani so bili po posameznikih vsi sloji; s tem se gotovo najbolj dokaže solidarnost vsega slovenstva v Celovcu z delavskim ljudstvom. Po pozdravu g. predsednika Tavčarja je opisal g. dr. Arnejc kratko politične dogodke zadnjih tednov, med drugim tudi izdajo novega lista za koroške Slovence: „Korošca“. Drugi govornik je predaval o svojem potovanju na Grško ter je vpletel vmes nekatere točke iz stare grške zgodovine. Ob koncu so se udeleženci pozivljali, da naj povsod in vedno se spominjajo delavskega društva v Celovcu, ki ima namen omogočiti in olajšati slovenskim krščansko-mislečim delavcem njihovo bivanje v Celovcu. Po zaključitvi oficijelnega dela je sviralata tamburaška godba.

Kupujte narodni kolek! Ob božičnih praznikih in ob novem letu boste, cenjeni čitatelji „Mira“, pisali marsikatero voščilo svojim prijateljem in znancem, a ne pozabite prilepiti na vsako pismo, na vsako dopisnico narodni kolek. Pokažite, da ste Slovenci, ki pri vsaki priložnosti mislijo na koristno narodno stvar. En krajcar pri vsakem pismu se tebi nič ne pozna, a vendar podpiraš s tem „Učiteljski dom“, ki je za koroške Slovence tako velikega pomena. — Ob novem letu pošiljajo tudi trgovci in obrtniki svoje račune. Noben račun ne sme biti brez narodnega koleka! Ako pa koleka nimaš in ga tudi v tvojem kraju nihče ne prodaja, naroči si ga hitro, dobiš ga lahko vsak dan. Napiši na pošto nakaznico sledeči naslov: „Akademija slovenskih bogoslovcev v Celovcu“, ter pošlji toliko denarja, kolikor kolek želiš. Dobiš dvojnega, katerega hočeš, navadnega zelenega v korist družbe sv. Cirila in Metoda, ali pa koroškega v prid podpornega društva „Drava“ v Beljaku. Pri obeh ima polovico dobička stavbeni sklad „Učiteljskega doma“. — Če pa ne rabiš toliko narodnega koleka, da bi bilo vredno ga naročiti, zberi nekaj svojih znancev in ga skupno za vse naroči. Česar ne zmore eden sam, doseže se v skupnosti. Darujte malo žrtev kot božično in novoletno darilo tudi za „Učiteljski dom“! Fantje, dekleta, na noge! Razširjajte narodni

kolek! Naše geslo mora biti: „Ničesar ne oddam na pošti, kar ne nosi na sebi narodnega koleka.“

Nabiralne pole za stavbeni sklad „Učiteljskega doma“, katere so cenjeni poverjenike sprejeli tekoče leto, še niso vse vrnjene. Naj blagovolijo tisti gospodje poverjeniki, ki imajo nabrane prispevke, doposlato nabiralne pole tekom decembra „Akademiji slovenskih bogoslovcev v Celovec“. Ne ustrašite se truda, pridno agitirajte in pobirajte male doneske, — velika je vaša zasluga za vzgojo dobrih učiteljev, katerih prav krvavo potrebujemo.

Dobrlavas. Na praznik Device Marije, dne 8. decembra, je napravilo naše društvo mesečni shod, kateri se je prav dobro obnesel. Udeležba je bila velika, tako da ste bili obe društveni sobi natlačeno polni. Domači g. kaplan je predaval o zadnjem katoliškem shodu na Dunaju. Posebno je pojasnil govor o katoliškem časnikarstvu (tisku) in govor dunajskega župana Luegerja o vseučiliščih. V osebi župana Luegerja nam je narisal katoliškega zastopnika in domoljuba. Nato je kazal in razlagal č. g. Sadjak nad vse zanimive skioptične slike iz Rima. Vrlo razveseljevali so nas pevci, zlasti pa neutrudljivi in že res izvrstno izurjeni domači tamburaši pod vodstvom g. J. Mišica. Želeti bi bilo, da bi se še zopet kdaj tja-le v dolgem predpustu tudi igralci postavili na odru s kako veselo. Saj znajo, ko so že prvo izkušnjo tako izvrstno napravili poleti v Kokju.

Šolske stvari.

Deželni šolski svet je imenoval definitivnim učiteljem gg. Jurij Derbuch v Spodnji Srednjivasi, Fr. Šmoly v Glačah, Franc Skale na Kokovem, Peter Beutelman v Pliberku, Gregor Bürger v Št. Jakobu, Rich. Kreuzer v Ločah, R. Millinger v Prevaljah, gđc. Ter. Kravina v Žabnicah, Ida Robin v St. Juriju na Zili, Hermine Zablatnik v Črni, Hermine Zima v Grebinju, Marija Čarf v Št. Jakobu v Rožu. Imenovana je za Prevalje učiteljica Reza Sommeregger.

Glasovi nasprotnikov.

Modrost hajlovskega profesorja.

Celovski hajlovci so si naročili iz graške univerze nekega posebno modrega profesorja doktorja Büloff-a, da bi jih poučil, kako se je nekdanj v katoliških državah vpeljala inkvizicija, t. j. neko sodišče, ki je moralo preiskovati, kdo je kako krivo vero razširjal. Kdor je študiral količkaj zgodovine, bo vedel, kako tesno prijateljsko ste bili zvezani v srednjem veku cerkev in država. Znana je bila v srednjih in zapadnih evropskih državah le ena vera: katoliška. Razni narodi pa so bili pod raznimi kralji in cesarji. Ti kralji in cesarji pa so smatrali za svojo pryo in najplemenitejšo dolžnost: braniti cerkev. Če je tedaj kak pridigar nastopil s krivo vero, ga je poklical škof, da bi se opravičil zaradi svoje krive vere, če pa ni prišel, potem je moral pred posvetno sodnijo, kajti tudi posvetna postava je branila cerkev. Cerkevno sodišče je imelo za krivoverce le duhovne kazni, a posvetna sodnija jih je dala tudi mučiti. Katoliška cerkev ni nikdar obsodila kakega krivoverca na smrt, ampak izročila ga je posvetni oblasti, katera ga je sodila po svojih postavah. Da so te postave po današnjem mnenju bile zelo ostre in stroge, zato cerkev nič ne more. Tako je pač sodil tedanji čas. Danes smo tudi v tem oziru napredovali.

Posebno na Španskem so te sodnije dobile velik pomen v boju proti španskim židom. Španska dežela je bila zelo bogata. Kjer je pa bogastvo, tam je tudi žid doma. V kratkem so dosegli Judi tako moč, da so s svojim denarjem silili veliko kristjanov prestopiti k judovski veri. Tako so tlačili krščanstvo, da je ljudstvo napravilo cele revolucije. Kralji so morali misliti na opor in začeli so izganjati Jude iz dežele. Kdor ni postal kristjan, je moral iti. Veliko židov se je dalo krstiti, a v srcu so ostali Judi, samo še nevarnejši kakor prej. Zaradi tega so kralji napravili inkvizicijo, to je sodišče, ki je vodilo preiskave proti tem groznim sovražnikom cerkve in države. To je bilo pa popolnoma posvetno sodišče, v rokah kraljev, ki so sami nastavljali sodnike. S takim sodiščem so dosegli kralji ogromno oblast proti vsem stanovom, in zaradi tega so se tem sodiščem najbolj upirali duhovniki in plemenitaši, ker so jih kralji izrabljali ravno proti bogatim plemenitašem in vplivnim škofom. Pač so papeži protestirali proti početju inkvizicije, ali kralji te svoje policije niso hoteli dati iz rok. Kako so kaznovali? Kakor so tedaj znali. Pa to je bilo barbarsko. Da, bilo je barbarsko, ali to barbarsvo ni vpeljala cerkev, ampak posvetni močoneži. Naj se le enkrat pregleda, kakšne kazni

so imeli stari Germani, preden je prišla katoliška vera k njim. Oni so sežgali vsako deklico živo, ki je bila zapeljana. Zapeljivca pa so obesili nad gromado. Te kazni pa so bile tako uraščene v germanskem ljudstvu, da jih je cerkev mogla samo omiliti, a nikakor ne izrvati! Več stoletij je trajalo, preden da so se Nemci odvadili teh grozovitih kazni. Protestantizem jih je na novo vpeljal in še ni minulo štirideset let, kar so pruski sodniki po stari barbarski navadi postopali seveda proti katoliškim duhovnikom.

Ta nemški profesor pa hoče, da bi bila samo katoliška cerkev odgovorna za vse, kar je inkvizicija nespametnega ukrenila. Trdil je v svojem govoru, da so dominikanci bili najkrvoločnejši ljudje. En sam jih je dal v svojem življenju kar 10.000 umoriti, 97.000 pa mučiti. Mučili so čarovnice in krivoverce, katere so že prej ovadili plačani ovaduhi. Kdor je bil naznanjen, se je zaprl in ni se mu povedalo zakaj, a skušali so ga ujeti v besedi. Začeli so ga mučiti. Nato se je šele oddal posvetni oblasti (!?) — Tako govori profesor, ki bi moral pač biti bolj poučen, kakor navadni šolar. Vidi se, da se ti ljudje le učijo, kako bi potem zvijali resnico in ščuvali proti cerkvi.

Posvetni sodniki, pravi ta slabo učeni profesor, pa so res milo postopali z obtožencem. In vendar so ga šele ti obsodili k — najhujši smrti. Tako se govori zgodovinska resnica. Iz vsega govora se bere le sovraštvo do cerkve. Na koncu pa pravi: „Proti intolranciji se mora boriti z vsemi sredstvi.“ Da, tako je prav. Ali tudi taka profesorska nestrpnost z resnico se mora tudi onemogočiti z vsemi sredstvi. Treba bo, da se taki učenjaki vržejo ven iz univerz in da se kar najhitreje nastavijo taki profesorji, iz katerih ne bo govorila proč od Rimska strast, ampak res zgodovinska resnica. Kakšna pa je ta? Prvič med onimi, ki so bili obsojeni na smrt, je samo mala peščica krivovercev, v ogromni večini pa so morilci, nečistniki, oderuhi, čarovniki, in taki, ki so strupene pijače mešali. Drugič ima vsak učenjak drugo število. A če verjamemo zgodovinarju Gamsu, potem se mora priznati, da je bilo v času inkvizicije, to je v 300 letih, obsojenih zaradi krive vere na smrt okoli 4000 oseb. Graški profesor pa ve, da je en sam inkvizitor v 18 letih obsodil jih na smrt 10.000 in dal mučiti 97.000. Taka hrana tekne celovskim hajlovcem. Mi pa pravimo: Rešite nas prav hitro takih učenjakov. Zrel človek se taki neslanosti smeje, a mladina, ki se vabi na take shode, začne dvomiti o vsem, kar se ji je kdaj pravilo o veri, o cerkvi, ona postaja brezverna in razuzdana. „Kdor pohujša enega teh malih, boljše bi mu bilo, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se ga potopilo v globočino morja.“ Žalostna prikazen naše dobe so ti sadovi brezverskih univerz, ti brezverski profesorji, ki bi radi razdrli vse, najprej seveda cerkve, mesto Boga bi pa radi sami sebe postavili na oltarje. Ko je na katoliškem shodu dr. Lueger te gospode nekoliko kritikoval, poskočili so kakor žabe, če jih dregneš, a če oni napadajo vero in cerkev, terjajo še, da jim ljudstvo zato plača 10.000 kron in več na leto.

Državni zbor.

Za nagodbo je glasovala pretežna večina poslancev; proti se je vzdignilo le kakih 40 mož, med njimi jugoslovanski klub, razven svojega predsednika Ivčevića, Rybača in Hribarja. Vlada je slovenskemu klubu obljubila, da pride v Ljubljano delavnica državnih železnic. Davek na sladkor se bo brzkone dne 1. septembra 1908 znižal za 8 K. Državni zbor se je zatvoril in se bo sešel zopet početkom marca meseca. Med tem se vrše deželnozborske volitve.

Dne 12. dec. govoril je g. Spinčić. Razlagal je z zgodovinskimi dokazi, da so morali Hrvati glasovati zoper nagodbo.

Posebno se v državnem zboru odlikuje svetnik celovške deželne sodnije dr. Markhl. Ta je veren učenec svojega prednika dr. Pommerja. Ako se le oglasi spodnještajerski slovenski poslanec, že išče Markhl priliko za neslane medklice in prazne stvarne popravke, ki se mu vedno ponesrečijo. Očital je dr. Benkoviču, da je v svojem govoru obrekoval brežiško policijo, dolžil občinski zastop zlorabe uradne oblasti in da je priseljenec na Štajersko. Rekel mu je, naj ne hodi na spodnještajersko solnce. Dr. Benkovič mu odločno ugovarja, kar pa spravi Malika v ogenj. Vsled tega nastane velik krik, ki vedno raste, ko se oglasi dr. Benkovič, da odgovarja Markhlu. Ta se namreč bliža dr. Benkoviču, pa naleti na socialnega demokrata Muhiča, ki mu zabrusi v obraz: Vi ste zlorabili proti meni uradno oblast kot preiskovalni sodnik! Nepopisen krik nastane za klopni socialnih demo-

kratov, kjer je Markhl v velikih škripcih. Malo je manjkalo, da se niso stekli.

Kako smo koroški Slovenci takega sodnika veseli, si lahko vsakdo misli. Proč z ljudmi, ki nas sovražijo, mi nimamo zaupanja, da bi nas taki ljudje mirno sodili!

Železnica Železna Kapla-Kranj.

Dne 28. nov. govoril je državni poslanec Grafenauer v nagodbenem odseku za novo železnico iz Železne Kaple v Kranj. Dejal je: „Opozarjam vlado, da se blage volje spominja železnice, ki bi vezala Kranj čez Jezersko z Železno Kaplo na Koroškem. Stvar ni več nova in vlada se je ž njo že večkrat pečala. Že pred blizu 40 letih se je mislilo na zgradbo te železnice in se je stvar tehnično študirala. Tedaj se je hotelo to napraviti drugo zvezo s Trstom. Ali prišla je finančna kriza in delo se je ustavilo. Deset let pozneje so se dela zopet lotili in dotični projekti so se izgotovili. Končno pa se je sklenilo, zidati železnico, kakor se je zidala (iz Področčice v Jesenice), četudi je ta progga v stratežičnem oziru vedno v nevarnosti, ker je zgrajena preblizu državne meje. Da železnica pelje drugod, s tem krajevna lepota Kranja, Jezerskega in Železne Kaple ni trpela in morebiti ti kraji tudi svojega stratežičnega pomena niso izgubili. V te kraje prihaja dosti tujcev, češka sekcija slov. planinskega društva napravila je na Jezerskem (v koroški Švici) ne le kočjo, marveč moderni planinski hotel, kamor prihaja vsako leto na stotine tujcev. V teh krajih je veliko gozdov, nahajajo se tam lepe vodne moči, ki bi se morebiti dale porabiti za železnico. Iz Kranja bi se dala ta železnica tudi zvezati s tržaško progga. Zato upam, da država tega predmeta ne bo prezirala in da bo pri prvi priložnosti sama nastopila za zgradbo te progge.“

Živinski promet z Ogrsko.

V nagodbenem odseku govoril je g. državni poslanec Grafenauer tudi o živinskem prometu z Ogrsko in o potrebnem veterinarskem varstvu za našo živino. Rekel je med dr.: V nagodbenem načrtu se vidi gospodarsko življenje obeh polovic države. Berejo se tam številke živinskega prometa, ki bi lahko bile naši vladi povod, da bolj odločno vpliva za živinozdravniško varstvo na Ogrskem. Po pogodbi imaste Ogrska in Avstrija v tem oziru enako pravico, kar me ne zadovoljuje. Avstrijska vlada mora vedeti, da se iz Ogrske izvažajo k nam veliko več živine, kakor od nas na Ogrsko, in zato bi si naj priborila več pravice na Ogrskem, kot se ji dovoljuje v nagodbi. Določeno je sicer, da mora kraj izvoza z okolico vred biti 40 dni živinske bolezni prost, a kdo nam je porok, da se bo ta določba na Ogrskem tudi izvedla? Pri nas seveda se zelo strogo pazi, a zagotavljalo se mi je, da se veterinarska policija (živinozdravniško nadzorovanje) na Ogrskem opravlja zelo površno. In ker se nalezljive bolezni razvijajo šele v 3 do 21 dneh, ni izključeno, da pridejo naši posestniki po importirani ogrski živini še enkrat v veliko škodo, kakor pa kmeti mojega volilnega okraja po svinjski kugi.

Ogrska prodala je v Avstrijo živine l. 1905:	
klavne živine	893.551 glav,
volov	207.619 "
bikov	22.294 "
krav	51.405 "
bivolov	11.408 "
juncev in junic	16.548 "
telet	24.654 "
ovc in koz	130.756 "
jagnjet in kozličev	10.237 "
svinj	409.784 "

Vkup 1,778.256 glav.

Avstrija pa je na Ogrsko prodala le 39.905 glav živine. Mi avstrijski posestniki vzredimo torej le toliko živine, kolikor je potrebuje vsak kraj za se, velikega trga pa ne moremo oskrbeti. To je dobro znamenje, da se je povzdignila industrija! Iz tega je pa razvidno, da je Avstrija za Ogrsko najugodnejši živinski trg. Zato se nam Ogrov ni bati, kdor kupuje, je gospodar! Zato pravim, da se ne pogajamo mi z Ogri, marveč Ogri z nami, in mi lahko od Ogrov tudi kaj terjamo. Tega vlada pri nagodbenem pogajanju ni storila, zato pričakujemo, da se doseže po drugi poti, kar je treba, da se avstrijsko poljedelstvo obvaruje škode.

Pretep v državnem zboru.

V pondeljek je bil zopet enkrat grozen polom v našem državnem zboru na Dunaju. Vzrok pa je bil ta-le: V Lvovu v Galiciji je vseučilišče; sicer je ta del dežele večinoma ruski ali rusinski, pa v Galiciji so Poljaki gospodarji in so tudi lvovsko vseučilišče popoljaleli, in sicer tako, da morajo tudi rusinski dijaki v poljskem jeziku de-

lati svojo obljubo, kadar se vpišejo na to vseučilišče. Že davno so hoteli Rusini to odpraviti; njih jezik naj ima tiste pravice, kakor poljski. In vlada jim je letos res nekaj obetala, toda njena obljuba je ostala le obljuba; saj je to že stara navada nemških vlad v Avstriji, da obetajo Slovanom marsikaj, posebno kadar potrebujejo pomoč slovanskih poslancev; kadar je pa vlada iz zagate, pa tudi takoj kaj rada pozabi svoje obljube. In res se je potem vnel oni dan na lvovskem vseučilišču pretep med rusinskimi in poljskimi dijaki, ker so Rusini videli, da jih zopet imajo tako za same „goste“ ali zaplečnike, kakor naši nemški bratci slovanske dijake na graški in dunajski univerzi. Zdaj so rusinski poslanci trdo prijeli vlado ter rekli, da nočejo več biti tako pohlevne ovčice. Baron Beck jih je sicer miril, pa jih ni mogel pomiriti, ker so bili že siti lepih besed. Hoteli so v državnem zboru zavreti posvetovanja in so zložili 101 interpelacijo, katere naj bi se vse prečitale od besede do besede v seji. Seveda bi morala potem zbornica nekaj ur poslušati samo te dolge interpelacije. Predsednik jo je pa drugače iztuhtal: Dal je prebrati samo eno interpelacijo, druge pa, je rekel, da pridejo na vrsto še-le na koncu seje in je koj dal besedo poslancu Finku, da govori o ogrski nagodbi. Zdaj je pa zavrela Rusinom kri, začeli so čudno godbo: trije poslanci so piskali, da je šlo skozi ušesa, drugi so razbijali po svojih mizah, tolkli s pokrovi na vso moč — vsi skupaj pa so kričali na vse grlo. Par poslancev prigovarja predsednika, da naj prekliče svoj sklep — zaman, on ne odjenja. Rusini so vedno bolj jezni, in poslanec dr. Bačinsky odtrga pokrov svoje mize ter udriha z njim s tako silo, da ga polomi v več kosov; potem zažene en kos z vso močjo proti mizi predsednikov. Pred mizo sta se ravno šetala posl. dr. Korošec in dr. Benkovič. In tisto poleno iz hrastovega lesa zadene dr. Benkoviča na čelo — mora že tako biti, da jo ravno Slovenec izkupi. Benkovič omahne, nekaj poslancev ga pa takoj prime in pelje iz zbornice v hišno lekarno, da mu zavežejo rano na glavi. Strašno so bili zdaj vsi razburjeni in nemški krščansko socialni poslanci so kar naskočili Rusine. Dr. Mayer prime stolček, na katerem sedi navadno stenograf, drugi poslanec skoči kar čez klopi, ter naravnost nad Bačinskega, pa Mayerju nekdo vzame stolček, drugi poslanec pa pade vznak s klopi. Rusini branijo Bačinskega in kriče, nad njimi se dere cela truma nemških poslancev; nekateri socialisti mirijo, vlečejo poslance nazaj, strgajo enemu suknjo, drugemu kravato; pesti padajo na glave in hrbte, tu ima eden razpraskano lice, tam kriči nekdo, ker ga je nasprotnik vgriznil v prst, da mora tudi on v lekarno, kjer ga obvežejo. K Bačinskemu skoči močni poslanec Prochazka, ga prime za roke in jih drži kakor v kleščah, par drugih poslancev se mu pridruži in kmalu vidiš, kako peljejo, ali pravzaprav na pol nesejo „hudodelnika“ iz dvorane, ker tu ni bil varen. Revež se je bil sam morebiti najbolj prestrašil, hitel je k dr. Benkoviču in ga prosil odpuščanja, češ, da ga ni hotel zadeti, da sploh nikogar ni hotel zadeti, ampak da je samo v svoji togoti se tako izpozabil. Predsednik je pretrgal sejo in jo šele čez pol ure zopet otvoril, ko se je „visoka“ zbornica že malo pomirila. Nakrat pa vstopi dr. Benkovič; glavo ima obvezano z belo ruto; Hrvatje in Slovenci mu kličejo: „Živio Benkovič“, rusinski poslanec Romančuk mu poda roko ter ga prosi odpuščanja. Dr. Benkovič pa kmalu zopet odide, ker se mu vidi, da ga je hudo bolela krvava bula na čelu in praske po obrazu; morda mu je tudi živce pretreslo. Predsednik dr. Weisskirchner je grajal dr. Bačinskega, ki je ravnal tako hudo; tudi rusinski poslanci so rekli, da jih jezi surovo dejanje rojakovo. Bačinsky je baje hotel odreči se poslanstvu, pa še ni storil tega. Rusinski klub je vsled tega dogodka opustil svojo namero, in ni več terjal, da se prečitajo interpelacije. Bačinsky je torej podrl vse naklepe svojih rojakov. Mi pa želimo, da se kmalu zaceli rana dr. Benkoviču, ki mu jo je prizadejala, če tudi nehote, roka brata Slovana.

Gospodarske stvari.

Žitne cene.

Pšenica je v Nemčiji izgubila precej svoje cene, ker je denar v obrestih tako drag, da si ga ljudje za nakupovanje žita ne morejo izposojevati. Posestniki pa močno dovažajo in ne najdejo dosti odjemalcev. Žito iz trgovskih rok se je ceneje kupovalo, kakor od producentov. Trgovci so si bili pri rastočih cenah nakupili preveč zaloge, ki jo zdaj silijo strani. Cena je v Berlinu za zdaj padla za 35 vinarjev, za mesec majnik 50 vinarjev za metercent.

V Avstriji cene niso nehale, ker pri nas ne primanjkuje denarja tako, kakor v Nemčiji. Tudi posestniki žito le previdno ponujajo.

V Rumuniji obstala je žitna trgovina skoraj popolnoma, enako se je godilo v Švici, kjer so ljudje kupovali le La-Plata pšenico po zelo znižanih cenah.

V Rotterdamu je denar predrag in je žito vsled tega padlo za 90 vin., in Argentinijska ponuja novo pšenico tudi 50 vin. pod sedanjo ceno. Severna Amerika znižala je ceno za 35 vinarjev.

V Nemčiji je tudi rž padla v ceni, ker je pride veliko več na trg, kot je potrebujejo. Na Dunaju pa se cena rži ni izpremenila.

Ako bi denar ostal dolgo časa tako drag, bi to slabo vplivalo na poljedelstvo; kmetski pridelki bi izgubili tisti del vrednosti, ki bi ga morala trgovina plačevati posojevalcem kapitala kot zvišane obresti. Čuje se, da se bodo denarne razmere v Ameriki povoljno uredile in potem upamo, da tudi pri nas pride denarni trg v zdrave razmere in z denarnim trgom tudi trgovina, obrt in poljedelstvo.

Dobre molzne krave.

Francozje sodijo molzno vrednost krav po nekem posebnem znamenju; oni merijo oddaljenost zadnjih dveh reber. Bolj ko ste ti oddaljeni, boljša molzna žival je. Neko kmetijsko društvo je stvar preskušalo in našlo: Rebri oddaljeni 3 cm, krava srednje vrednosti, ki daje 12—15 l mleka na dan; rebri oddaljeni 4 cm — navadna žival, ki daje 16—19 l; rebri oddaljeni 5 cm — dobra molznica, daje 20—22 l; rebri oddaljeni 7 1/2 cm — izreden slučaj, najboljša molznica, daje 25—30 l. Mi takih molznih krav navadno nimamo, živinoreja je pri nas še zaostala, ne znamo živali ne rediti, ne krmiti, a v drugih deželah je drugače. — Torej bi kupec po tem znamenju mogel ceniti vrednost živali. Pri nas se zdaj kravo ceni, ki je stegnjenega života in drobnih kosti. Stegnjeni život seveda tudi povzroči, da ste si zadnji dve rebri oddaljeni in se v tem strinja z merilom, ki ga rabijo Francozje.

Napredek v živinoreji.

Koroška v živinoreji do zdaj ni tako napredovala, kakor druge dežele, posebno slovenski del ne, ki ima za to stroko nekoliko neugodne gospodarske razmere. Država daje sicer po kmetijski družbi subvencije, daje nekaj premij za lepo živino, a vse to je le premalo, začeti se mora napredek na drugi strani. Ni dosti, da ima ta ali oni večji posestnik žival, ki je dobila premijo, gospodarski napredek mora v vsako hišo, zanj se mora pridobiti vsak posestnik. Dunajski list „W. Landw. Ztg.“ poroča dne 14. dec., kako je lani živinoreja napredovala na Tirolskem. L. 1906 je bilo na Tirolskem 76 živinorejskih zadrug, l. 1907 je število zrastle na 114! Deželni kulturni svet te zadruge nadzoruje in jih vodi. Vsaka taka zadruga mora kupiti vzorno lepega plemenskega bika, najlepše krave zadržnikov se merijo, punktirajo (kakor pri premijiranji) in potem zapišejo v lastne bukve (Zuchtbuch). Izkuša se zdaj pri teh kravah, koliko dadó mleka. Teleta teh živali se zaznamujejo, in jasno je, da mora tele od tako dobrih živali biti dobre rasti, če se primerno zanj skrbi.

Velikega pomena je v teh zadrugah gospodarski pouk! Zadruge imajo vsaki mesec svoj zadržni shod, posebno po zimi, in na teh shodih poroča govornik iz gospodarskih listov, kar se je godilo važnega na gospodarskem polju. Tako dobiva gospodar veselje do svojega poklica, tako se razgleda po svetu, se gospodarski pouči in napreduje! Kako je to vse drugače, kakor naša „fajerberška“ popivanja! Vse živinorejske zadruge so zvezane v večje zveze. Takih zvez je na Tirolskem že pet, in tri se zdaj snujejo. Te zveze kupujejo za svoje članice planinske pašnike, one napravljajo vsako leto živinske razstave za svoje zadržnike, one poročajo v časnike, koliko je živine na prodaj v njihovih zadrugah, one napravljajo sejmove samo za zadržnike in si prizadevajo, odpraviti živinsko mešetarijo.

V par letih so si živinorejske zadruge dobile v deželi najboljši ugled, da, one so postale zasloba vse živinoreje. Koliko se po takih družtvih doseže, dokazuje, da je letos živinorejska zadruga Nussdorf pri Liencu prodala osem tednov starega junčka za 400 kron!

V ti gospodarski stroki se pri nas tako-rekoč ni še nič zgodilo, upamo, da se je bodo posebno slovenski rodoljubi odločno poprijeli. Tukaj so zakladi zakopani, dvignimo jih!

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

Književnost.

S. Gregorčiča „Poezije“ bodo prejeli člani Družbe sv. Mohorja že prihodnjo jesen 1908. Že danes pa moramo opozoriti rojake na to knjigo, ki bo tako lepa, kakor ni bila še nobena knjiga slovenskih pesmi. Obsegala bode 12 pol večje oblike (na pr. kakor knjiga „Pamet in vera“) in bo imela 40 lepih izvornih slik, večinoma na celi strani. Zasnoval in izdelal jih je domači umetnik, akad. slikar Anton Koželj, pesmi pa je izbral naš dični pesnik Anton Medved; njegovo ime nam je porok, da je nabral na pisani livadi poezij goriškega slavca res najkрасnejše in najbolj duhteče cvetke, tembolj, ker je smel izbirati čisto po svojem okusu. Knjigo bode krasila tudi podoba rajnega pesnika s posnetkom njegovega lastnoročnega podpisa in s posnetkom rokopisa krasne pesmi: „Mojo srčno kri škropite!“ — To lepo knjigo prejmejo Mohorjani z ostalimi družbenimi knjigami vred; kdor jo želi vezano, naj doda letnini za preprostejšo vezavo še **K 1**—, za elegantnejšo vezavo pa še **K 2**— . Kar bode še ostalo izvodov te knjige v zalogi, se bodo prodajali po sledečih cenah: Navadna izdaja: Za ude: broš. **K 3**—, vez. **K 4**—; za nende in po knjigarnah: broš. **K 4**—, vez. **K 5**20. Elegantna izdaja: za ude: broš. **K 4**—, vez. **K 6**—; za nende in po knjigarnah: broš. **K 5**40, vez. **K 7**80. — Nadejamo se, da od prihodnje jeseni naprej ne bo slovenskega salona, niti police v slovenskem kmetskem domu — brez „Poezij S. Gregorčiča“, ki se mora umiliti vsakemu slovenskemu srcu. — **Opozarjamo pa tudi na to, da zakasnelcem s to knjigo z drugimi vred za 2 kroni v jeseni 1908 ne bomo mogli postreči. Zato naj se vsak pravočasno oglasi za uda, kdor hoče biti deležen te knjige za navadno uduino 2 kron.**

Koledar za kmetovalca za l. 1908 je izišel pri Iv. Bonaču v Ljubljani, dobi se vezan za ceno 1 K 80 vin. Knjižico je skrbno sestavil mlekarški nadzornik g. J. Legvart. Koledarček se nam zdi naravnost vzor kmetskega koledarja, da, on je takorekoč jedro najvažnejših stvari, ki jih mora kmet ali kmetski sin vedeti. — Iz bogate vsebine omenimo: Živinoreja (10 strani), prašičereja (3 str.), krmljenje (futrane) živine (9 str.), mlekarstvo (20 str.), obdelovanje travnikov (6 str.), gnojenje (23 str.), vinarstvo (4 str.), kletarstvo (8 str.), sadjarstvo (6 str.), živinozdravilstvo (12 str.), oskrbovanje gozdov (8 str.), vodopravni zakoni (16 str.). Tak koledarček je res kmetu pravi prijatelj in potreben svetovalec v premnogh potrebah, zato ga priporočamo našim bralcem, priporočamo posojilnicam, naj ga vsaka razdeli kolikor mogoče med ude.

„Malo življenje“, 4. zvez. ljudske knjižnice, spisal dr. Fr. Detela, je izšlo v Katoliški bukvarni v Ljubljani. Dr. Detela je priznan kot eden izbornejših pisateljev, kakor bistri studenec izpod skale mu izvirajo čisti valčki ljudske poezije iz peresa. To je zdravo, zanimivo berilo, to je hrana, ki človeka duševno redi, izobrazuje in navdušuje. Takih povesti, kot je ta, imamo Slovenci malo. Cena 1 K 10 vin., vezana 2 K.

Društvenim in drugim zborom se priporočata dva nova venčka narodnih pesmi: 1. „Mešani in moški zbori“, nglasbil J. Aljaž, cena 60 vin. 2. „Venček narodnih pesmi za mešan zbor“, nglasbil Al. Mihelčič, cena 50 vin. Zaloga: Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Katoliška bukvarna razpošilja tudi Spillmanove povesti XIII. zvezek: „Boj in zmaga“, cena vez. 80 vin.

Ker se namerava za mesec majnik slovensko romanje v Lurd, priporočate se knjigi: „Lurška mati božja“, cena 1 K 60 vin. in „Lurški čudeži“, cena vez. 2 K.

Ženinom, nevestam in zakonskim se priporočata knjiga „Pouk zaročencem in zakonskim“, spisal J. Zabukovec, cena vez. K 140.

Razne stvari.

Ministrstvo za deželno obrambo izdalo je strogi ukaz, ki prepoveduje podčastnikom in častnikom, z vojniki nastopati pregredo, psovati in mučiti jih. Podčastniki bodo v bodoče degradirani, če se proti temu ukazu pregrešijo.

V Peterburgu se je vršila preiskava proti bivšemu generalu Šteseljnu, ki se je nekaj slavil

kot Port Arturski junak, ter se je hvalil, da je iz neke nemške rodbine, ter da Slovani nimajo svojih zmožnih poveljnikov. Zdaj pa pride na dan, da je Šteseljnov postopanje bilo skrajno nečastno.

Kriza v ministrstvu.

Nagodbno glasovanje je dokazalo, da sprejme zbornica nagodbo malone z dvetretjinsko večino. Nemški agrarci, iz katerih vrst je vzet nemški minister krajan Peschka, so se slabo držali. Izmed 33 nemško-agrarnih poslancev jih je glasovalo 20 proti in le 11 za nagodbo. V nemško narodni stranki je izmed 51 poslancev glasovalo za vlado 26, z opozicijo pa 20 poslancev. Položaj ministra Peschke je zato zelo kritičen. Sicer se je posrečilo Becku, da je za zdaj še preprečil Peschkov odstop. Nemški agrarci razglašajo, ker so uvideli, da niso storili prav, ko so pustili Peschko na cedilu, da s svojim nastopom pri glasovanju niso hoteli nastopiti proti Peschki, a lahko se trdi, da je postopanje nemških agrarcev zelo otežkočilo Peschkovo stališče. Njegov odstop je le vprašanje nekaj dni. Brezdvojbeno pa pospeši današnji nastop nemških agrarcev preosnovno celotnega ministrstva.

Vstop Rumuncev v krščansko-socijalno stranko.

Rumunski list „Vutorul“ („Bodočnost“) poroča, da so nameravali vstopiti v krščansko socijalno stranko rumunski poslanci. Zadevo je sprožil med rumunskimi poslanci dr. Onciul, ki se je pogajal o vstopu z dr. Gessmannom. Večina kršč.-soc. stranke in predvsem člani bivšega katoliškega središča, se je pa izjavila proti fuziji z Rumunci, ki pripadajo grški pravoslavni cerkvi in bi stranka tako izgubila dosedanji svoj čisti katoliški značaj. Končno se je sklenilo, da stopi kršč.-soc. stranka z rumunskimi poslanci v paralenno kooperacijo, da se pa ne more spojiti z njimi.

Iz nasprotnikovih ust.

Na Dunaju se je zadnje dni vršila mednarodna konferenca zaradi voznega reda na železnicah. Pri ti priložnosti je nemškonarodni železniški minister povedal nekaj lepih besedi v čast krščanskemu županu na Dunaju. „Dunajsko mesto“, rekel je minister, „postalo je v zadnjem času lepo, a napredovalo je tudi gospodarski; ker je mestni župan in ker so drugi, ki z njim delajo, dobro umeli mestne koristi, postal je Dunaj lepo, a tudi delujoče in služee mesto. Kot predsednik železniškega urada lahko rečem: Dunajsko mesto je eden prvih industrijskih podjetnikov v državi, Dunaj ima svojo plinarno, svojo elektrarno, ono skrbi za promet, kakor nikdo drug. Bila je velika misel, da so se na Dunaju krajevne železnice vzele v mestno last. Cestna železnica na Dunaju je 200 km dolga in po nji se je vozilo lani 200 milijonov ljudi! Velika je zasluga mestne občine, da je zraven druge industrije tako lepo povzdignila železniški promet, in da je ta promet povzdignila v socialnem zmislu. Poglejte razne cene na ti železnici! Za majhen znesek se ljudstvo vozi po najdaljši prog! Občina je imela pri tem dobička, in to je prav, ali ona je gledala tudi na koristi ljudstva in je znižala cene, tako da se železnice lahko vsakdo poslužuje. To moram kot načelnik železniške stroke oskrbništvu Dunajskega mesta šteti v veliko zaslugo. Glavna čast za vse to pa gre visokočastitemu možu, ki je načelnik Dunajskega občinskega zastopa; tega gospoda poznam že 22 let, ter sem mu odkritosrčen prijatelj, če že nisva oba v tisti stranki. Njemu gre hvala! Vsaj je pa tudi ravno on tisti, ki uvideva in pripoznava, da bi sam, brez dobrih prijateljev, ne bil mogel ne to storiti, kar se je storilo.“ Tako je govoril dr. Deršatta o dr. Luegerju. Redkokdaj se bo zgodilo, da bi političen nasprotnik, avstrijski železniški minister, tako odkritosrčno hvalil voditelja krščansko-socijalne stranke, Dunajskega župana. Veselimo se tega tudi mi in pravimo: Pobožnost je za vse dobra, krščanske stranke bodo povsod zidale ljudsko blagostanje, brezverni liberalizem zna pa le podirati.

Liberalci in vera.

„Slovenija“, list ljubljanskih liberalcev, je izrazila željo, da bi se cerkev ločila od države, ter opisuje srečni državni položaj, ki bi vsled tega nastal: „Država ne bi plačevala več niti vinarja duhovnikom in škofom. Dr. Krek bi izgubil svojo profesorsko plačo. Vsa cerkvena poslopja — cerkve in župnišča bi država zaplenila, potem pa jih dala samo v najem cerkvenim družbam, ki bi morale svoje duhovnike same plačevati. Vse verske učitelje bi pregnala država iz šol. Vse cerkvene šole bi zaprla. Samostane bi razpustila. Na politiko ne bi imeli duhovniki prav nobenega vpliva več, ker bi jim vlada prepovedala zlorabljeni leco, zunaj cerkve pa bi jih ljudstvo ne hotelo poslušati, ker bi uvidelo, da je klerus brez moči. Šolstvo bi se popolnoma laiziralo. Krščanski nauk bi se ne smel več učiti v šoli, ki bi postala res svobodna šola — ideal vseh

svobodomislecev. Klerikalizem bi izginil čez noč. Hujskanje politikujočih duhovnikov bi prenehalo in veliko klerikalnih listov bi zato zmrznilo. Napredne ideje bi zavladale na celi črti. Ljudstvu ne stoji več za hrbtom mitični peklenšek. Slovenski narod bi se razvijal v pravi človeški smeri. Nobenega pritiska od cerkvene strani bi ne bilo več. Kdor bi hotel, bi še poslej lahko živel po svoji veri, kdor pa ne bi hotel, nihče ga ne bi silil, kakor se silijo dozdej vsi državni uradniki, ker morajo pripadati kaki konfesiji. Hinavščina bi torej izginila. In izginilo bi duševno hlapčestvo in klečeplastvo!“ — Tega je torej najprej treba na svetu! Odkod neki ta brezmejna mržnja proti veri in duhovščini? Ti ljudje ločitev države od cerkve vedno tako umejo, da mora država kakor ropar pasti na vse cerkvene zavode, da jih mora zadaviti, zatreti. O židih pa molče kakor grob, tem ni treba jemati premoženja. Taka je komanda prostozidarskih lož, ki imajo seveda tudi v Ljubljani in drugod na Slovenskem svojo zalego. Ljudstvo pa naj bi iz tega spoznalo, da je vera res v nevarnosti, če je ne branimo pravočasno.

Zoper žganje.

V Berlinu so ustanovile gospe društvo, ki ima namen, boriti se zoper pijančevanje, posebno zoper žganjepitje. Na ustanovnem shodu govorila je gospa Steinhausen o posledicah alkohola. Proti rastočemu zlu alkoholizma ženske ne smejo mirno držati roke križem. Treba je ljudstvo in posebno mladino poučevati s spisi in z besedo, treba je napravljati ob večerih materinske shode, treba je pouka v šoli. V tovarnah, na železnicah, na gostilnah, na cestnih oglih treba je plakatov, ki bi v kratkih besedah svarili ljudstvo pred žganjem. V tovarnah, na stavbiščih, ob postajah naj bi se napravile prodajalne za mleko in kuhinje za kavo. Treba bi bilo tudi poskrbeti ljudstvu razvedrila, godbe, iger, sporta brez alkohola. — Da, vseh teh stvari tudi mi potrebujemo, in sicer nujno. Matere in dekleta, lotite se tega lepega dela, ki se ga moški — boje.

Trgovina z otroci.

Ali poznaš „lajne“? To je omarica, ki jo nosi stari invalid na hrbtu, ali jo vozi na voziku. Ročaj ima ob strani, in če ta ročaj goniš, ti zadoni iz „lajne“ „radeckimarš“ in še tri, štiri drugi marši, in tiste lajna stari revež dan za dnem, leto za letom, dokler z lajno vred ne obmolkne stari vojak ter izgine iz naše sredine. Slaba je bila njegova godba, ali škodovala ni nikomur in vsakdo mu je rad dal en krajcar v obnošeno čepico.

Okrog liberalnih kmetov pa nosi nekdo drug druge vrste „lajn“. Preobrabljene pesmi so v teh lajnah, ni jih dosti, in leto za letom jih ponavlja revež, ki hodi z lajnami okrog. Te lajne so liberalni časopisi. Danes imam v mislih tisti časopis liberalnih gospodov, ki se imenuje kmetom na ljubo „Bauernzeitung“. Leto za letom trobi in gode ta list razne stare liberalne pesmi. Tako gode zadnja številka: „Katoliški duhovniki handvajo na Tirolskem z otroci. Imajo posebno društvo, in to ima namen, poskrbeti Virtemberžanom in kmetom na Bavarskem dober kup pastirjev.“ Bravci „Bauernzeitunge“ bodo mislili: glej, morebiti bi še mi dobili iz Tirolske fantov, če se jih tam menda dober kup kupi, kakor koz, kolikor jih kdo hoče. A „Bauernzeitung“ tega noče, ona le toži: „Na stotine fantov in deklet se transportira vsako leto na Švabsko in se tam da za par mark v službo.“ In „Bauernzeitung“ pravi, da „duhovniki zahandvajo“ uboge črvičke na tuje in vpraša, „ali se ne bo duhovnikom vest zbudila, da bodo to trgovino ustavili?“

Stvar je ta: Na Tirolskem je več dolin, ki ne morejo preživiti svojih ljudi. Kakor Lahji pridejo k nam na delo (žal da njihovi duhovniki za laške otroke ne morejo dosti skrbeti), tako hodijo Tirolci na Švabsko. Duhovniki pa so ustanovili društvo, ki fante spremlja, ter jih varuje, torej prepotrebno dobrodelno društvo, a premodra „Bauernzeitung“ pravi, da z otroci barantajo. Ne vemo, ali so liberalni listi tako neumni, ali so tako hudobni, ali so oboje ob enem. Obžalovati so tisti kmetje, ki iz takih listov požirajo take neslanosti. Dober tek!

Iz Amerike.

Milwaukee, Wis. 27. XI. 1907. Ker bode rojake po Koroškem, posebno iz Zilske in Rožne doline — saj je okoli 150 koroških družin tukaj — zanimalo, poročam nekoliko o tukajšnji slovenski naselbini. Vseh Slovencev bo tu približno do 3000 in potem še kakih 1000 Hrvatov. Slovenci razdele se na Dolenjce, Štajerce, večinoma iz Savinjske doline, in Korošce, Zilane in Rožane. Pri popisovanju družin naletel sem pri marsikom tudi „Mir“, kateri se bode tu sčasom še bolj razširil. Slovenska cerkvena občina nosi ime „Marija, Pomočnica kristjanov“ in je v nadškofiji inkorporirana. Imeli so že prej sicer svojo cerkev, a

ker jim je bila prav odročna, na kraju, kjer ni bival skoro noben Slovenec, prodali so jo letošnjo veliko noč Slovakom. Zemljišče, katero so potem kupili za novo cerkev, stoji na West Allis, blizu tovarne, kjer dela 8500 delavcev, sploh na kraju, kjer ima že obilno Slovencev in Hrvatov svoje hiše in kjer se mislijo po malem naseliti. Zemljišče za cerkev stalo je 18.000 kron; z zgradbo cerkve pričeli smo 11. novembra, z župniščem ta teden. Skupni stroški so proračunjeni na blizu 100.000 kron; šolo pričnemo zidati prihodnjo jesen. Ker je vreme prav ugodno, bomo s cerkvijo o božiču že pod streho in konec marca bo dogotovljena. Pastirovanje je težavno, o tem župnik v starih krajih nima pojma. Če me vprašate, kaki so Korošci, vam rečem: taki kakor doma. Ker ima Milwaukee izmed 325.000 prebivalcev 250.000 Nemcev, hočejo seveda tudi Korošci biti Nemci. Hrvat, Slovak, Poljak tudi v tujini ne zataji svojega rodnega jezika, a koroški Slovenci in tudi štajerski se sramujejo svoje materinščine. Upam, da se s časom tudi v tem obrne na bolje; jezi jih to, ker jih imajo Nemci za Slovake, kar pa nočejo biti; ker pa sem po nemških in angleških časnikih povedal razloček med obema narodoma, prištevajo se sedaj rajše k nam. — Druga slovenska naselbina, ki je od tu 84 km oddaljena in šteje nekaj nad 800 duš, je Sheboygan. Tudi tam sem našel Korošce, in sicer družine iz Črne pri Pliberku. Ako dobé svojega duhovnika, prično si tudi oni zidati cerkev; sedaj jih obiskujem jaz enkrat na mesec. Po drugih krajih naše nadškofije so pa Slovenci še v Kenoshi in Fond du Lac, a le v malem številu; slednji pa, ker so le nekaj ur oddaljeni, prihajajo k slovenski službi božji radi v Milwaukee. Društvo je več: podporni dve, sv. Jožefa in sv. Janeza; zadnje šteje nad 150 udov. Pevski tudi dve: slovenski „Zvon“ in zilsko-koroški „Edelweiß“. Pevovodja obeh je g. Heim iz Podkloštra, ki tudi orglja sedaj pri naši božji službi, katero imamo v nemški cerkvi, v kateri so se zadnje nedeljo prvič glasile slovenske pesmi. Vse se veseli božične polnočnice. Druge narodnosti je tukaj v Milwaukee nimajo; nam jo je mil. gospod nadškof z ozirom na starokranjske spomine dovolil. Takrat bomo pa slišali zopet ljube slovenske božične pesmi. — Sedanja finančna kriza je mnogo Slovencev in Hrvatov, posebno iz zapada, napotila, da se vračajo v stare kraje. Banke nam izdajajo samo čeke, veljavne le v Ameriki, s katerimi se vse plačuje in kupuje. Prejšnji bankovci se le redko vidijo. Stojimo pač pred volitvijo novega predsednika. Kakor pa se zatrjuje, bo zopet kmalu vse v starem tiru. Bogata Amerika — pa denarja nič! — Ko bo zopet kaj novega, bom pa poročal. Za sedaj pa: Vesel božič in srečno novo leto vsem znancem!

Narodna odločnost slovaške dece. V novi češki reviji „Naše Slovensko“ čitamo: Baš v dobi, ko je odzvonilo zadnjemu ostanku slovaškega jezika v ljudskih šolah na Slovaškem, zgodil se je v šoli v Podoli pri Nitri slučaj, ki priča, da se tudi pri slovaški mladini kaže narodna zavest. Učenke le-te šole niso hotele čitati iz mažarske čitanke. Učiteljica je poklicala eno učenko, ali ta je začela čitati iz slovaške čitanke. Učiteljica jo je posvarila: „Jaz sem ukazala čitati iz mažarske čitanke!“ Učenka: „Tega ne razumemo, bodemo čitali samo to, kar razumemo — slovaško!“ Učiteljica: „Kje pa imaš mažarsko čitanke?“ Učenka: „Nimam je.“ Učiteljica: „In zakaj je nimaš?“ Učenka: „Oče mi je niso kupili in ako bi mi jo kupili, jaz se iz mažarske čitanke ne bom učila, ker tega ne razumem.“ Učiteljica: „Katero pa ste tako nepokorne, da nočete mažarski čitati?“ Vse učenke so vstale. Niti župnik ni nič opravil z učenkami. Na njegov poziv je izstopilo iz klopi devet učenk, ki so proglasile: „Slovakinje smo se porodile in Slovakinje hočemo tudi ostati!“ — Neko društvo v Pragi je poslalo tem malim junakinjam devet zlatih križcev s češkimi granati.

Kuharica (Slovenka)

se takoj sprejme v župnišče v ravnini celovške okolice. Kje — pove iz prijaznosti upravništvo „Mira“ v Celovcu.

Gabrijel Jessernigg v Celovcu,

Kaserngasse št. 14 (osnovano l. 1813),

dovoljuje si za

božična nakupovanja

svojo vsestransko založeno trgovino s svežim tržaškim in prekomorskim blagom, kakor tudi svojo veliko zalogo raznega vina v steklenicah navzlic splošni druginji po znižanih dnevnikih cenah najtopleje priporočati.

Na prodaj je lepo posestvo,

1/2 ure od Velikoveca oddaljeno, ki meri 70 oralov ter je setve 45 birnov. Stoji na lepem razgledišču, z lepim sadnim vrtom in travnikom ter lepim gozdom. Poslopje je skoro novo. Več pove posestnik

Tomaz Oušan p. d. Kerhk
nad Dravo, pošta Velikovec.

Izšel je težko pričakovani

Koledar

za
kmetovalca 1908.

uredil deželni m. nadzornik **J. Legvart.**

III. zelo popolnejši letnik z vsebino:

Kratek opis umne živinoreje; zlata pravila živinoreji, krmiljenje goveje živine in prašičev.

Reja domače perutnine, mlekarstvo, preiskovanje in boleznin mleka. Obdelovanje travnikov, naprava in osuševanje travnikov, umetna in naravna gnojila. Sadjereja. Živinozdravništvo.

Vinoreja. Tabele za merjenje lesa. Kmetijski zakoni. Hmeljarstvo. Merjenje lesa. Preračun v kile, orale in hektarje. Koledar, sejmi in še mnogo drugega.

Večan je letos v posebno močno platno.

Cena s pošto K 1-80, in se naroča pri

Ivan Bonaču v Ljubljani.

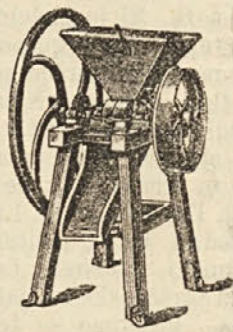
Vsled prihranitve dragega povzetja se naj znesek naprej dpošlje.

Na prodaj.

Kmetska hiša s kmetijskim poslopjem, 30 oralov gozda, polja 15 oralov in travnikov 10 oralov, lega blizu farne cerkve. Naslov se izve pri uredništvu „Mira“.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se vlijudno priporoča za natiskovanje vizitnic pismenih zavrtkov itd. po najnižjih cenah.

Patentovane mline za debelo moko

s ploščami za mletev;

mline za debelo moko z jeklenimi valjarji za različno zrnato sadovje in druge pridelke; stroje za pripravljane krme, rezanice, rezalnice za repo, parnice za krmo, sesalke za gnojnico itd.

izdeluje in prodaja

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarna za kmetijske stroje, livarne in fužine na par,
Dunaj, II., Taborstrasse 71.

Ilustrovan cenik zastoj.

Zastopniki in prekupci se sprejmejo.

Mala kolarnica

v prav dobrem kraju z malim gospodarstvom se dá ceno v najem. Natančneje se izve pri oskrbništvu posestva „Preglhof“, pošta Pliberk na Koroškem.

Prva največja tvrdka te stroke

priporoča svoje modno in manufakturno blago po cenah brez konkurence na drobno in na debelo. Zaradi velike zaloge ostanejo stare cene, akoravno je blago veliko dražje postalo in so se po vseh krajih cene zelo podražile.

Vsi uslužbenci znajo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine.

Celovec, Novi trg, vogel Kramarjeve ulice, pri „detelji“ (Kleblatti).

Pozor!

Pozor!

Podpisani priporoča doma žgane pristne pi-jače, kakor:

Brinjevec . . . . . liter po K 2-40

Slivovec, šest let star . . . . . „ „ „ 2-20

Vinsko žganje (Weingeleger) „ „ „ 1-60

Kislee (Säuerling), sadno žganje „ „ „ 1-40

in pošilja do 5 kilogramov po pošti, večje partije po dogovoru.

Egid Jeglič,

Selo, pošta Žirovnica na Gorenjskem.

Lovske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska tovarna orožja

Peter Wernig,

c. in kr. dvorni založnik v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštine prosto.

Postavno zavarovano. Vsako ponarejanje kaznivo!

Allein echter Balsam
aus der Schutzapothek
des
A. Thierry in Pregrada
bei Schitzau-Southern.

Edino pristen je Thierry-jev balsam

z zeleno znamko „redovnica“. Cena: 12 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika specialna steklenica s patent. zamaskom K 5-.

Thierryjevo centifolijsko mazilo proti vsem se tako starih ranam, vnetjem, ranitvam, abscesom in oteklinami vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3-60 se pošlje le proti povzetju ali denar naprej. Obe domači sredstvi sta povsod znani in slovita kot najboljši.

Naročila se naslavljajo na:

Lekarnar **A. Thierry** v Pregradi pri Rogoški Slatini.

Brošura s tisoči originalnih pisem gratis in franko. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dne vzdiga.

➔ **Kolodvorska cesta št. 27.** ➔

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicije.

➔ Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila. ➔

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spiljetu.

Turške srečke. Sest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačevanje po K 8- za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10- za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.